

Nappimikitys ja näyttelijän kohtaaminen

Julia Huopainen

OPINNÄYTETYÖ
Joulukuu 2025

Media-alan tutkinto-ohjelman
Audiovisuaalinen suunnittelu ja ilmaisu, äänisuunnittelu

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Media-alan tutkinto-ohjelma
Audiovisuaalinen suunnittelu ja ilmaisu, äänisuunnittelu

HUOPAINEN, JULIA:
Nappimikitys ja näyttelijän kohtaaminen

Opinnäytetyö 66 sivua, joista liitteitä 2 sivua
Joulukuu 2025

Opinnäytetyön tavoitteena oli tarkastella nappimikitystä kotimaisissa fiktiotuotannoissa sekä teknisenä työvaiheena että vuorovaikutuksellisenä tilanteena näyttelijän ja mikittäjän välillä. Lähtökohtana oli ajatus, ettei nappimikitys ole pelkästään tekninen suoritus ja äänen tallentamista, vaan osa näyttelijän ammattimaista kohtaamista ja koko työryhmän yhteistyötä. Aihetta käsitellään kokonaisvaltaisesti ja tavoitteena oli tuottaa käytännöllinen ja vuorovaikutuksellisia ohjeita nappimikityksen toteuttamiseen siten, että näyttelijän kohtaaminen ja nappimikitys onnistuvat mahdollisimman hyvin.

Opinnäytetyö oli laadullinen tutkimus, jonka aineisto koostuu kirjallisuudesta, verkkolähteistä, puolistrukturoiduista asiantuntijahaastatteluilta, sekä omista havainnoista ääniassistentin työstä eri fiktiotuotannoissa. Teoriaosuudessa käsiteltiin nappimikityksen perusasioita ja piilotustaktiikoita fiktiotuotannoissa, joissa mikrofoni ei saa näkyä. Tietoa kerättiin erilaisista lähteistä ja haastatteleamalla seitsemää elokuva-alan ammattilaista. Haastateltavat edustivat eri ammattiryhmiä, ja haastattelut toteutettiin puolistrukturoituina haastatteluina, mikä mahdollisti ja toi esiin monipuolisia näkökulmia nappimikitykseen liittyen. Haastattelut olivat tärkeä osa opinnäytetyötä, sillä tästä aiheesta löytyi melko vähän tietoa, ja siten oli myös tärkeää ja perusteltua tehdä tästä aiheesta laajempaa tutkimusta.

Johtopäätöksenä tulosten perusteella todetaan, että ammattimainen nappimikitys on yhtä aikaa teknisten ratkaisujen hallintaa ja taitavaa näyttelijöiden kohtaamista. Keskeistä on kunnioittava kohtaaminen, selkeä kommunikaatio ja tilanetaju. Ääniassistentin on tärkeää valmistautua kuvauksiin huolellisesti, jotta nappimikitys on kokonaisvaltaisesti sujuvaa. Nappimikitys koetaan useimmiten luontevana ja rutiininomaisena osana kuvauksia, kun mikittäjän toiminta on ennakkoivaa ja informoivaa. Epämiellyttäviä kokemuksia syntyy silloin, kun vuorovaikutus jää teknisen suorituksen taakse.

Opinnäytetyö tarjoaa käytännöllisen oppaan ja korostaa vuorovaikutuksen merkitystä erityisesti opiskelijoille ja alalle tuleville ääniassistentteille, sekä tukea kokeneita ammattilaisia oman työnsä tarkastelussa eettisestä ja vuorovaikutuksellisesta näkökulmasta nappimikityksen suhteen. Jatkotutkimuksena voisi olla miten nappimikitys eroaa fiktiotuotannosta esimerkiksi dokumentti- tai realitytuotantoihin.

Asiasanat: nappimikitys, langaton mikrofoni, ääniassistentti, vuorovaikutus, fiktiotuotanto.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Media
Audiovisual Planning and Expression, Sound Design

HUOPAINEN, JULIA:
Lavalier Miking and Interacting with the Actor

Bachelor's thesis 66 pages, appendices 2 pages
December 2025

The aim of this thesis was to examine lavalier miking in Finnish fiction productions both as a technical stage of work and as an interactional situation between the actor and the person attaching the microphone. The starting point was the idea that lavalier miking is not just a technical task and the recording of sound, but part of a professional encounter with the actor and collaboration of the entire crew. The aim was to produce a practical and interaction-oriented guide to carrying out lavalier miking in such a way that both the actor and the miking itself are as successful as possible.

This thesis was a qualitative study, and the data consisted of literature, online sources, semi-structured expert interviews, and the author's observations from working as a sound assistant on various fiction productions. The theoretical part discussed the basics of lavalier miking and microphone-hiding tactics in fictional productions where the microphone must not be visible. The data was gathered from the existing literature on the topic and interviews with seven film industry professionals. The semi-structured format of the interviews made it possible to bring out different perspectives on lavalier miking. The interviews were an important part of the thesis, since relatively little information was available on this topic, and it was therefore important and justified to conduct a more extensive study.

The results show that professional lavalier miking involves both the effective use of technical solutions and skillful encounters with actors. Respectful interaction, clear communication and situational awareness are key. It is important for the sound assistant to prepare carefully for the shoot so that lavalier miking runs smoothly overall. Lavalier miking is most often experienced as a natural and routine part of filming when the person performing the miking acts proactively and provides sufficient information. Unpleasant experiences arise when interaction is overshadowed by the technical execution. This thesis provides a practical guide and highlights the importance of interaction, especially for students and aspiring sound assistants, while also supporting experienced professionals in reflecting on their own work from an ethical and interactional perspective about lavalier miking. A possible topic for further research would be how lavalier miking in fiction productions differs from documentary or reality productions.

Key words: lavalier miking, wireless microphone, sound assistant, interaction, fiction production.

TEKOÄLYN KÄYTTÖ OPINNÄYTTEESSÄ

Opinnäytteessäni on käytetty tekoälysovelluksia:

- Ei
- Kyllä

Ilmoitukseni mukaan olen käyttänyt opinnäytteessäni opinnäytetyöprosessin aikana seuraavia tekoälysovelluksia:

Word: litterointia apuna haastatteluiden litteroinnissa sekä oikeinkirjoituksen tarkistamisessa. Hain myös tekoälyn avulla lähteitä opinnäytetyön aiheeseen.

Tekoälysovellusten nimet ja versiot:

Word ja ChatGPT.

Käyttötarkoitus:

Käytin apuna haastatteluiden litteroinnissa ja oikeinkirjoituksen tarkistamisessa. Hain myös lähteitä tekoälyn avulla.

Osiot, joissa tekoälyä on käytetty:

Olen tarkastanut myös koko opinnäytetyön oikeinkirjoitusta koko prosessin ajan. Haastattelumateriaalia on luvuissa 3 ja 4, mihin olen käyttänyt Wordin litterointia apuna haastattelumateriaalin litteroinnissa.

Olen tietoinen siitä, että olen täysin vastuussa koko opinnäytteeni sisällöstä, mukaan lukien osat, joissa on hyödynnetty tekoälyä, ja hyväksyn vastuun mahdollisista eettisten ohjeiden rikkomuksista.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	TAUSTOITUS	8
	2.1 Keskeiset käsitteet	8
	2.2 Tutkimusmenetelmät ja lähteet	9
3	YLEISESTI NAPPIMIKROFONEISTA JA MIKITYKSESTÄ.....	12
	3.1 Nappimikitys.....	12
	3.1.1 Nappimikrofoni teknisesti	13
	3.1.2 Nappimikrofonin sijoittelu ja nappi- ja puomimikrofonin yhtälö	16
	3.2 Piilottaminen ja kiinnitys.....	17
	3.2.1 Yksityiskohtaisia esimerkkejä ja vaihtoehtoja kiinnityksiin ..	24
	3.2.2 Riskit ja haasteet	26
	3.2.3 Varusteet, mikityksen järjestys ja prosessin vaiheet	30
	3.3 Ääniryhmän vastuualueet ja tärkeät työvälineet	33
	3.4 Ääniassistentin vuorovaikutus fiktiotuotannossa.....	36
4	NÄYTTELIJÄN HUOMIOIMINEN	38
	4.1 Näyttelijöiden huomioita nappimikitystilanteista	38
	4.2 Vuorovaikutus	41
	4.2.1 Näyttelijän kohtaaminen	43
	4.2.2 Mikitys kiireen keskellä	45
	4.2.3 Läheisyyskoreografien näkökulma	48
	4.2.4 Pukusuunnittelijan, näyttelijän ja ääniassistentin yhteistyö ..	52
	4.2.5 Neuvoja opiskelijoille	54
	4.3 Yhteenveto haastattelun tuloksista	56
5	POHDINTA	59
	LÄHTEET.....	62
	LIITTEET.....	65
	Liite 1. Haastattelukysymykset	65

1 JOHDANTO

Nappimikitys on keskeinen osa kotimaisten fiktiotuotantojen äänityötä, ja sen onnistuminen edellyttää sekä teknistä osaamista että hienovaraista vuorovaikutusta. Pieni, vaatteisiin kiinnitettävä mikrofoni mahdollistaa näyttelijän liikkumisen vapaasti ja puheen tallentamisen myös haastavissa kuvaustilanteissa. Nappimikitys on poikkeuksellinen työvaihe, sillä mikittäjä työskentelee fyysisesti hyvin lähellä näyttelijää. Siksi nappimikitys ei ole pelkästään tekninen työvaihe, vaan myös herkkä vuorovaikutustilanne, jossa korostuu luottamus, rajojen kunnioittaminen ja ammattimainen kohtaaminen. Tässä opinnäytetyössä tarkastelen nappimikitystä kokonaisuutena, teknistä ja vuorovaikutuksellista puolta, sekä sitä miten ääniassistentti kohtaa ja huomioi näyttelijän erilaisissa tilanteissa. Keskeinen tavoite on yhdistää tekninen osaaminen ja inhimilliset taidot. Opinnäyte sisältää käytännöllisiä suosituksia ja toiminnallisia ohjeita nappimikitykseen ja siihen, miten nappimikitys tapahtuu ammattimaisesti ja näyttelijän tilaa loukkaamatta.

Tutkimusote on laadullinen, eli kvalitatiivinen. Tässä opinnäytetyössä yhdistyy kirjallisuus, asiantuntijoiden haastattelut ja omat havaintoni eri tuotannoista ääniassistentin roolissa. Opinnäytteeseen sisältyy yleistä tietoa nappimikityksestä, sekä syvemmin piilotustaktiikoista fiktiotuotannoissa, kun nappimikrofoni ei saa näkyä. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa käytännöllinen ja vuorovaikutuksen tärkeyttä korostava työ. Pyrin yhdistämään tekniset toimintatavat ja inhimillisen kohtaamisen periaatteet, jotka nousivat esiin niin alan kirjallisuudesta kuin asiantuntijahaastatteluistakin. Aihe rajautuu kotimaisiin fiktiotuotantoihin ja ääniassistentin näkökulmaan ja työtehtäviin, joihin nappimikitys ja näyttelijän kohtaaminen kuuluvat.

Haastateltavina oli neljä näyttelijää, kaksi läheisyyskoreografia ja yksi pukusuunnittelija. Haastattelut tuottivat monipuolisen kokonaiskuvan siitä, millaisena nappimikitystilanne koetaan eri ammattilaisryhmissä, millaisia haasteita tilanteisiin liittyy ja miten vuorovaikutusta voisi kehittää. Lisäksi olen hyödyntänyt omia havaintojani ääniassistentin työstä.

Tekoälyn käyttö mainitaan opinnäytetyön alussa ohjeiden mukaisesti. Olen hyödyntänyt tekoälyä ainoastaan haastatteluiden litteroinnin tukena ja oikeinkirjoituksen tarkistamiseen. Olen myös etsinyt lähteitä tekoälyn avustuksella.

Opinnäytetyön tarkoituksena on tukea erityisesti opiskelijoita ja alalle tulevia ääniassistentteja, mutta myös kokeneempia ammattilaisia, jotka haluavat tarkastella työtään uudesta näkökulmasta. Opinnäytetyö hyödyttää niitä ihmisiä, jotka ovat menossa ensimmäistä kertaa tekemään ääniassistentin töitä tai laittaa kokeneemmat ääniassistentit ajattelemaan aihetta, kuinka tärkeää on huomioida näyttelijä nappimikitystilanteessa, eikä ajatella mikitystilannetta vain teknisesti, vaan myös vuorovaikutuksellisesti.

2 TAUSTOITUS

Luvussa käsitellään opinnäytetyön tutkimusmenetelmiä ja aiheen rajausta. Luvussa määritellään aiheen tutkimisen kannalta keskeiset käsitteet. Luvussa kerrotaan myös tarkemmin haastatteluista, keitä on haastateltu ja miten haastattelut on toteutettu. Tietosuoja, haastattelumateriaalin käsittely ja haastattelusuostumuslomakkeen sisältö käydään myös läpi, kuin myös keskeisimmät lähteet.

2.1 Keskeiset käsitteet

Tarkastelen nappimikitystä ja näyttelijän kohtaamista kotimaisessa fiktiotuotannossa erityisesti ääniassistentin tehtävien kautta. Tässä luvussa avataan aiheen merkittävät ja keskeiset käsitteet.

Fiktiotuotannolla tarkoitetaan fiktiivistä elokuva- tai sarjatuotantoa. Tieteen termipankin (2025) mukaan määritelmänä mielikuvitukseen pohjautuva teos. Fiktivisten henkilöiden, tapahtumien ja maailmojen luominen. (Tieteen termipankki 2025.)

Läheisyyskoreografi on kuvauksissa läsnä intiimikohtauksissa, eli niissä kohtauksissa, jotka sisältävät yhden tai useamman henkilön seksuaalista toimintaa tai alastomuutta. Intiimikohtauksiin luetaan myös kohtaukset, jotka sisältävät osittaista alastomuutta. Intiimikohtauksia tehdessä setti on suljettu, eli työryhmän läsnäoloa rajoitetaan kohtauksen kuvaustilanteessa, ettei setissä ole ylimääräisiä henkilöitä ja monitorien näkymistä rajoitetaan vain niille, keille se on välttämätöntä. (Kotkaniemi 2020, 7.) Läheisyyskoreografista käytetään myös intiimikoordinaattori tai intiimikoreografi ko. termejä, mutta ne tarkoittavat samaa asiaa. Rickmanin (2025) mukaan läheisyyskoreografi on tällä hetkellä käytössä oleva ja parhaiten kuvaava termi.

Nappimikrofoni, eli langaton mikrofoni, jota kutsutaan myös lavalier-mikrofoniksi ja radiomikrofoniksi, on pieni ja huomaamaton mikrofoni, joka kiinnitetään näyttelijän vaatteeseen tai ihoon, yleensä rintakehän kohdalle, poimimaan puhe. Nappimikrofoni on helppo piilottaa, niin ettei se näy, ja kun se on kiinnitetty, käyttäjä

voi liikkua vapaasti. Nappimikrofoneja käytetään usein tv- ja elokuvatuotannoissa. (Scandinavian photo 2024.)

Mikittäjällä tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä **ääniassistenttia**, joka huolehtii mikityksestä, eli laittaa näyttelijöille nappimikrofonit ja on vastuussa nappimikrofoneista. Ääniassistentin tehtäviin kuuluu yleensä pääasiassa toisena puomittajana toimiminen ja nappimikityksestä huolehtiminen. (Honkonen 2022.)

Puomimikrofoni eli haulikkomikrofoni on pitkä mikrofoni, jota käytetään esimerkiksi elokuvien äänentallennuksessa. Haulikkomikrofonia sanotaan puomimikrofoniksi, koska se kiinnitetään mikrofoniapuomiin, jolla puomittaja pystyy ottamaan esimerkiksi näyttelijän puhetta talteen liikkumalla puomimikrofonin kanssa. (Scandinavian photo 2024.)

2.2 Tutkimusmenetelmät ja lähteet

Opinnäytetyöni on muodoltaan tutkimus ja lähestymistapa laadullinen. Laadullinen tutkimus on aineistovetoista (Günther & Hasanen 2021). Yleistämisen sijaan pyritään kokonaisvaltaisesti ymmärtämään tutkittavan kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkitystä (Lähdesmäki, Hurme, Koskimaa, Mikkola & Himberg 2009). Laadullinen lähestymistapa valintana on perusteltua, sillä tarkastelen nappimikitystä ja mikitystilanteessa tapahtuvaa toimintaa sekä sen laatua ja merkitystä. Käytän esimerkkejä, jotka pohjautuvat ammattilaishaastatteluihin ja omakohtaisiin kokemuksiini ääniassistenttina. Olen rajannut aiheeni kotimaisiin fiktioelokuviin, sillä itselleni on kertynyt ääniassistentin tehtäviin liittyvää kokemusta vain kyseisistä tuotannoista. Tämä rajaus on tärkeää ottaa huomioon opinnäytetyöni näkökulmana.

Haastattelin opinnäytetyötä varten näyttelijöitä: Rebekka Baer, Jenni Kokander, Anu Niemi ja Eero Ritala. Heistä Niemi toimii myös läheisyyskoreografina. Lisäksi haastattelin Sara-Maria Heinosta ja Pia Rickmania, jotka työskentelevät läheisyyskoreografeina. Pukusuunnittelijan näkökulman opinnäytetyöhön antoi Maria Sirén. Haastatteluihin valitsin eri näkökulmia edustavia alan ammattilaisia, jotka erosivat toisistaan ammatin, kokemuksen, iän ja sukupuolen suhteen. Suurin osa

haastateltavista oli työkavereitani, sillä heidän kanssaan yhteydenotto oli helpompaa ja tunsin heidän työtapansa entuudestaan. Niemen ja Rickmanin haastattelut toivat aineistoon erilaista näkökulmaa, koska yhteistä työtaustaa ei ollut. Tämä osoittautui hyödylliseksi, sillä se haastoi minut perustelevaan ja pohtimaan syvällisemmin sekä tutkimusaihetta että omaa ammatillista kehittymistäni.

Valitsin haastattelutavaksi puolistrukturoidun haastattelun. Puolistrukturoidussa haastattelussa käytetään ennakkoon laadittuja kysymyksiä, joiden esittämismuotoa voi vaihdella ja vastaamisen tapa on vapaa (Hyvärinen, Suoninen & Vuori 2021). Haastattelukysymykset olivat lähes samoja riippuen siitä, mitä ammattiryhmää haastateltavat edustivat. Kysymysten samanlaisuus auttoi esimerkiksi haastateltavien kokemusten ja näkemysten vertailussa. Haastattelukysymykset löytyvät liitteestä 1.

Toteutin haastattelut haastateltaville parhaiten sopivalla tavalla, kasvotusten, etänä ja puhelimitse lokakuussa 2025. Kustakin haastattelusta laadittiin suostumuslomake, joka allekirjoitettiin sähköisesti. Suostumuksesta ilmeni opinnäytetyön aihe, tekijä, julkaisutapa, tallennustapa, haastatteluvastausten käyttäminen ja haastattelumateriaalien hävittäminen opinnäytetyön valmistuttua. Haastattelut tallensin kahdella eri äänitallentimella, ja tallensin haastattelun päätyttyä tallenteet tietokoneelleni ja kovalevylleni. Tämän opinnäytetyön valmistuttua haastattelumateriaalit poistetaan laitteilta ja kovalevyiltä. Niitä on käytetty vain litteroinnin apuna, ja kun muotoilin ja referoin haastattelumateriaalia litteroidusta versiosta opinnäytteeseen sopivaksi tekstiksi, lähetin jokaiselle haastateltavalle omat osuudet tarkistettavaksi ja jokainen haastateltava on hyväksynyt ne. Toimin näin, sillä halusin, että kaikki haastateltavat pystyvät lukemaan oman osuutensa ennen opinnäytetyön julkaisua, ja haluttaessa lähettämään korjausehdotuksia tai muutoksia tekstiin. Kaikki haastateltavat suostuivat esiintymään omalla nimellään tässä opinnäytetyössä, millä on merkitystä myös opinnäytetyöni luotettavuuden kannalta.

Nappimikityksestä ja näyttelijän kohtaamisesta löytyy myös muita opinnäytetöitä eri näkökulmasta. Laura Viljasen (2023) ja Inka Poikelan (2024) opinnäytteet käsittelevät samaa aihetta ja ne kannattaa lukea tämän opinnäytetyön lisäksi. Läh-

teitä etsiessä käytin Viljasen (2023) ja Poikelan (2024) opinnäytetyön lähdeluetteloa lähteiden hakemisessa. Aihealueesta löytyy painettua kirjallisuutta melko vähän, joten käyttämäni lähteet ovat pääosin verkkolähteitä. Opinnäytetyötä tehdessä kirjasin omia ajatuksia kokemusteni perusteella ylös, ja etsin myöhemmin niille lähteitä, jotka tukivat omia pohdintojani. Nappimikityksen teknisessä osuudessa käytin monipuolisesti lähteitä eri nappimikrofonien valmistajien ja mikrofonien piilotustaktiikoihin erikoistuneiden yritysten sivuilta. Myös artikkelit, mitkä käsitelivät nappimikitystä ja nappimikityksen perusasioita, sekä ääniryhmää, olivat hyödyllisiä aiheen taustoitukseen suhteen. Lähteitä käsitellessä pidin mielessä koko ajan aiheen tarkan rajauksen.

3 YLEISESTI NAPPIMIKROFONEISTA JA MIKITYKSESTÄ

Tässä luvussa tarkastellaan ensin nappimikrofonia, viralliselta nimeltään radiomikrofoni tai langaton mikrofoni, äänen tallentamisen työvälineenä, sen käyttötarkoitusta ja miksi se on oleellinen osa fiktiotuotantoja. Lisäksi pohditaan, miten nappimikrofonin sijoittelu vaikuttaa ääneen ja miten nappimikrofonin ja puomimikrofonin yhtälö toimii, miten ne yhdistetään ja mitä hyötyä nappimikrofonista on. Tämän jälkeen käydään läpi käytännön tasolla piilottamistaktiikoita ja kiinnitysmenetelmiä, sekä riskejä ja haasteita. Luvun viimeisissä kappaleissa käydään läpi tekniset suositukset, mikityksen järjestyslista ja prosessin vaiheet sekä ääniassistentin vuorovaikutus suomalaisessa fiktiotuotannossa, mihin sisältyy myös ääniosaston lyhyt esittely. Painopiste on kuitenkin nappimikrofonissa ja sen teknisessä osuudessa.

3.1 Nappimikitys

Nappimikrofoni on hyvin pieni mikrofoni (kuva 1), joka kiinnitetään joko suoraan näyttelijän vartaloon tai hänen vaatteisiinsa. Se on langaton, ja tarvitsee lähettimen, joka piilotetaan näyttelijälle erilaisin tavoin, kuin itse mikrofonikin. (Kench 2020.) Nappimikrofoni on suunniteltu kevyeksi, huomaamattomaksi ja kompaktin kokoisiksi, joka mahdollistaa sen huomaamattoman sijoittamisen, mutta ihanteellisen ja selkeän puheen tallentamisen. Yksi nappimikrofonin haittapuolia on sen herkkyyys vaatteiden kahinalle ja kosketusäänille. Sijoituksen takia pienetkin liikkeet saattavat aiheuttaa häiriöääniä, jolloin tallennettua puhetta ei saada puhtaana ja kirkkaana. (Gear4music n.d.) Sen takia nappimikrofonin piilotus ei ole niin yksinkertaista ja helppoa. Nappimikrofoneja on monilta eri merkeiltä, kuten, DPA (kuva 1), Rode, Sennheiser, Shure ja AKG.

KUVA 1. Erivärisiä DPA merkin nappimikrofoneja (Kuva: DPA n.d.)

Nappimikitys, eli langattoman mikrofonin piilotus, tapahtuu yhteistyössä monen eri osaston kanssa, mutta vastuussa siitä on vain yksi henkilö, mikittäjä. Mikittäjä on yleensä ääniassistentti, mutta joissain tilanteissa mikitys voi olla myös äänittäjän vastuulla. Piilotustaktiikoita ja nappimikitysvälineitä on monia, eikä piilottamiseen ole oikeaa tai väärää tapaa. Kirjallisia ohjeistuksia on kootusti vähän saatavilla, koska tieto nappimikityksestä kulkee pääasiassa suullisesti kokeneemalta mikittäjältä vasta harjoittelevalle mikittäjälle, ja mikityksen oppii parhaiten tekemällä. Kokemuksesta on hyötyä mikityksessä, sillä silloin kun mikityksen tekninen puoli on hallinnassa, voi keskittyä näyttelijöiden kohtaamiseen entistä enemmän. Mikityksessä voi kehittyä nopeammaksi, ja oppia perusasioita, mutta tylsää se ei ole, koska jokainen mikitys on erilainen ja haasteita tulee eteen jatkuvasti. Siksi pitää olla valmis myös oppimaan lisää ja haastamaan itseään.

3.1.1 Nappimikrofoni teknisesti

Nappimikrofoni on tarkoitettu tallentamaan ääntä vain siltä henkilöltä, jolle nappimikrofoni on laitettu. Tämä tarkoittaa sitä, että useita nappimikrofoneja voidaan käyttää samanaikaisesti. Äänittäjällä on jokaiselle nappimikrofonille tallentimessa oma ääniraitansa, mikä on hyödyllistä varsinkin tilanteissa, joissa puhutaan päällekkäin tai ympäristössä on paljon häiritsevää taustamelua. Nappimikrofonit on

suunniteltu vain dialogin tallentamiseen, vaikka nappimikrofoniin saattaakin tallentua hyviä tehosteääniä. (Kench 2020.) Nappimikrofonin kiinnitystapa ja sijainti vaikuttavat huomattavasti äänen laatuun.

Nappimikrofoneissa mikrofonin etäisyys pysyy koko ajan samana, joten suunta on ongelmallinen. Korkeat taajuudet eivät ihmisen puheessa säteile täysmääräisesti alaspäin, vaan eteenpäin. Koska nappimikrofoni sijoitetaan yleisimmin rinnan kohdalle, useimmissa nappimikrofoneissa on sisäisesti korostettu korkeita taajuuksia, että ääni pysyisi kirkkaana (Korpinen 2005). Suuntakuviota tarkoittaa sitä, miten herkästi mikrofoni aistii ääntä mistäkin suunnasta. Esimerkiksi hertta-kuvio ottaa ääntä ympäriltä, muttei takaapäin. Pallokuvio tarkoittaa sitä, että mikrofoni ottaa ääntä joka puolelta kaikista suunnista, ja vain mikrofonin oma runko varjostaa hieman takaapäin tulevaa ääntä. (Paloposki 2014.) Nappimikrofonien suuntakuviota on yleisimmin pallokuvio (Thomann n.d.), joka poimii ääntä joka suunnasta. Tällöin nappimikrofonin kiinnityksessä ei tarvitse ottaa huomioon sitä, miten päin sen kiinnittää. Nappimikrofoni toimii yhtä hyvin suunnattuna sivulle kuin suoraan ylöspäin, vaikka puhujan pää liikkuisi puolelta toiselle. Osa malleista käyttää hertta- tai superhertta-suuntakuviota, jotka poimivat ääntä edestä ja vähentävät taustamelua (Sampayo 2025). Kyseisten suuntakuvioiden osalta kannattaa huomioida se, ettei laita nappimikrofonia suuntaamaan pois päin äänilähteestä. Nappimikrofonien taustalla oleva teknologia keskittyy tuottamaan selkeää ja yksityiskohtaista ääntä minimoiden samalla ulkoisen melun niiden pienten ja erittäin herkkien kapseleiden ansiosta (Gear4music n.d.).

Vaikka nappimikrofonin etuna on huomaamattomuus ja sijoittelu, voi sen äänenlaatu olla joskus heikompi kuin muilla mikrofonityypeillä. Parhaat nappimikrofonit pystyvät kuitenkin tuottamaan laadukasta ääntä (Kench 2020.) Hyvä mikrofoni on onnistuneen äänityksen tärkein perusedellytys. Mikrofonin oikea valinta, säätö ja sijoittelu on äänitekniikan kulmakivi, jota ei voi korvata jälkituotannossa. (Laaksonen 2013, 230.)

Nappimikrofonien käyttö on nykyisin helppoa, kunhan lähettimet asetetaan eri kanaville, eli taajuuksille, ja vastaanottimien antennit ovat tarpeeksi lähellä (Korpinen & Kenttämies 2006). Nappimikrofoni liitetään liittimellä lähettimeen (kuva 2

ja 3). Lähettimen kautta lähetetään äänisignaali radiotaajuuksilla suoraan vastaanottimeen, jota äänittäjä voi säädellä. (Kench 2020.) Tämä mahdollistaa näyttelijän liikkumisen vapaasti, mutta taajuushäiriöt ja kantavuus ovat välillä haasteena.

KUVA 2 ja 3. Vasemmalla Sound Devices lähetin (kuva 2) ja oikealla Lectrosonics lähetin (kuva 3). (Kuvat: Julia Huopainen 2024)

Myös akun kestosta on huolehdittava, ettei akku lopu kesken kaiken. Nappimikrofonien lähettimet toimivat paristoilla tai akulla, joten niitä pitää muistaa vaihtaa ja ladata. On hyvä pitää täysiä vara- ja vaihtoakkuja tarpeeksi mukana, jotta akun pystyy vaihtamaan nopeasti uuteen sen loppuessa. (Kench 2020.) Nappimikrofoni ei toimi ilman phantom-virtaa. Lähettimen akku tuottaa virtaa paitsi lähettimelle ja sen toiminnalle, mutta myös nappimikrofonille.

Lähettimen tasojen, eli voimakkuuden, säätö kannattaa tehdä etukäteen, jos tiedetään, että kohtauksessa kuiskitaan tai huudetaan. Tasojen asettamisesta miikittäjän kannattaa keskustella äänittäjän kanssa, koska äänittäjällä on todennäköisesti ehdotus siihen, mistä tasosta aloittaa. Tasoa pystyy helposti säätämään pienemmälle tai suuremmalle ennen kuvaamista tarpeen mukaan. Ennakointi kannattaa, mutta todellinen taso selviää vasta kun harjoitellaan tai kuvataan. Laaksonen (2013) kirjoittaa tasojen säädön olevan tärkeää, sillä jos tasot jättää liian matalaksi ja voimakkuutta nostaa vasta jälkituotantovaiheessa, pohjakohina nousee myös. Jos tasoja ei laske tarpeeksi, voi ääni säröytyä. Tallennustasoa

säädettäessä tason tulisi olla lähellä korkeinta mahdollista särötöntä tasoa. (Laaksonen 2013, 55.)

3.1.2 Nappimikrofonin sijoittelu ja nappi- ja puomimikrofonin yhtälö

Akustiset periaatteet pitää ottaa huomioon mikrofonin sijoittelussa. Näitä ovat esimerkiksi etäisyys äänilähteestä, suuntakulma ja vaatteiden aiheuttamat vaimenukset mikrofonisiin. Sijoitus vaikuttaa äänen sävyyn esimerkiksi niin, että rinnassa on matalampi ja pehmeämpi ääni, kuin taas vähän ylempänä kirkkaampi ja selkeämpi. Jos nappimikrofoni kiinnitetään liian kauas näyttelijän suusta tai liian lähelle kaulaa, äänenlaatu kärsii. Ideaali paikka mikrofonille on rintalastan yläosassa, jossa se antaa hyvän tasapainon läheisyyden ja luonnollisen äänen väliin (Rode 2015). Jos mikitetään vaatteiden alle, on hyvä ottaa huomioon materiaalien paksuus, ettei vaate vaimenna ääntä liikaa. Jos on mahdollista, olisi hyvä laittaa mikrofoni esimerkiksi napinläpeen kiinni, jolloin kangasta ei ole nappimikrofonin ja äänilähteen välillä. Pitää kuitenkin ottaa huomioon käytännön kompromissit äänen laadun ja mikrofonin näkyvyyden välillä. Mikrofonin ei saa näkyä fiktiotuotannoissa kuvassa, jolloin äänen laadusta joudutaan välillä tinkimään.

Paras ominaisuus nappimikrofonissa on se, että sen voi piilottaa ja sillä pystytään tallentamaan laadukasta ääntä lähes missä tahansa tilanteessa. Kun nappimikrofonit on laitettu kaikille kohtauksen näyttelijöille huolellisesti, lähettimet ovat päällä ja tasot on säädetty kohtaukseen sopivaksi, mikittäjä pystyy keskittymään esimerkiksi puomittamiseen kohtauksen ajan. (Kench 2020.) Varsinkin silloin, kun puomimikrofonilla ei pystytä saamaan tarpeeksi laadukasta ääntä talteen, nappimikrofonin merkitys nousee. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi kohtaukset, missä on paljon puhetta ja nopeaa tai monimutkaista liikettä. Maunder (2022) kertoo, että puomimikrofonin ja nappimikrofonin yhdistäminen jälkituotannossa saa äänestä paljon syvemmän ja kirkkaamman, sillä ne täydentävät toisiaan. Esimerkiksi silloin, jos puomimikrofonilla ei päästä tarpeeksi lähelle kuvaan tai varjojen takia, nappi tukee sitä. Puomimikrofonilla haetaan ilmava tila, kun taas nappimikrofoni tuo läsnäolon ja varmistuksen. Vaikka jälkituotantovaihe on kehittynyt niin, että huonostakin äänestä saadaan siedettävää, on tärkeää

saada tallennettua ääni niin hyvin kuin mahdollista jo kuvauksissa. Tällöin jälkituotantovaihe ei ole niin työläs ja äänestä saadaan selkeän ja hyvän kuuloista lopputulosta varten. (Maunder 2022.) Näyttelijöiden ilmaisun tallentaminen kuvauksissa on myös erittäin tärkeää, ja se tulee parhaiten juuri silloin, kun kuvataan. Nappimikrofoniin saattaa jäädä myös yllättäviä tehosteääniä, joita pystytään hyödyntämään jälkituotannossa, esimerkiksi oven avaaminen.

3.2 Piilottaminen ja kiinnitys

Nappimikkisalkku (kuvat 4 ja 5) on mikittäjän tärkein työväline. Nappimikkisalkkua läpikäydessä ennen kuvauksia, kannattaa kysyä ja pyytää, jos sieltä puuttuu tai on vain vähän jäljellä jotakin oleellista mitä piilottamiseen ja kiinnitykseen tarvitaan. Nappimikkisalkusta löytyy: lähettimet, kaikki erilaiset lähetinvyöt ja eripituiset rintaremmit, suoraan lähettimeen laitettavat vyö-klipsit, nappimikit, liittimet, akut, erilaiset kiinnitystarvikkeet ja teipit.

KUVA 4 ja 5. Nappimikkisalkut (Kuvat: Julia Huopainen 2024)

Teipit ja muut kiinnitystarvikkeet ovat todella tärkeitä nappimikittäjälle. Nappimikrofonin kiinnitykseen voi käyttää kaikkia erilaisia välineitä, mitkä soveltuvat parhaiten tilanteeseen. Teipit ovat kuitenkin todella tärkeitä. Teippejä on erityyppisiä ja -kokoisia, kuten ympyräteippejä, neliöteippejä ja reiällä tai ilman. Reikiä tei-

peissä on siksi, että nappimikrofoni voidaan kiinnittää sen rungosta, eikä itse nappimikrofoni osu teippiin, sillä se vaikuttaisi mikrofonin ääneen. Teippejä on pienempiä, isompia ja jokaiselle mikrofonimallille on omansa eri valmistajilla. Laadukas kaksipuoleinen teippi on myös hyvä vaihtoehto, sillä siitä voi itse leikata teippejä haluttuun ja tarvitsemansa muotoiseksi. Kaksipuoleisesta teipistä voi myös tehdä itse reikäteippejä, joita pystyy käyttämään ihan samalla tavalla, kuin valmistajienkin teippejä. Kannattaa varmistaa kuitenkin se, että kaksipuoleinen teippi on sopiva tähän käyttötarkoitukseen. Ihoteippejä on myös hyvä olla erivärisiä ja eri tarkoituksiin. Kamerateippi toimii hyvänä vedonpoistoteippinä, tai jos nappimikrofonia kiinnitetään piilomikiksi esimerkiksi autoon. Kamerateippejä on myös hyvä olla ainakin mustaa ja valkoista. Stickystuff on todella kumista tarttuvaa teippiä, mitä pystyy käyttämään esimerkiksi vetoketjun teippaamiseen, ettei se kilise nappimikrofoniin, vaan pysyy paikallaan tai jos halutaan kiinnittää piilomikrofoni seinään, voidaan laittaa lähettimeen Stickystuffia. Sen käytössä kannattaa olla varovainen, se on todella tahmeaa ja voimakasta teippiä, mutta se ei tahmaa. On tärkeää, ettei teipit tahmaa näyttelijän ihoa tai vaatteita, se on hyvä aina varmistaa etukäteen, jos käyttää itselleen vierasta teippiä. Teippi voi myös mennä pilalle, jos sen säilytyksestä ei huolehdi, ja teippi altistuu esimerkiksi kosteudelle, lämmölle tai pakkaselle.

Nappimikrofoneille on erilaisia concealereita, eli nappimikrofonin piilotukseen käytettäviä suojia (kuva 6). Näitä suojia on monenvärisiä, läpinäkyviä, muovisia, silikonisia ja sienimäisiä. Eri concealereita käytetään aina tilanteen mukaan. Esimerkiksi jos tarvitaan jotakin, joka eristää mikrofonia ja pehmentää rahinaa, voidaan käyttää silikonista concealeria mikrofonin suojana. Kaikille eri mikrofonimalleille on omat concealarit. Osassa on myös mahdollisuus laittaa lisäsuojaksi rautalanka, minkä voi helposti ottaa pois tai laittaa tarpeen mukaan, jos esimerkiksi mikrofoni koskettaa ja hinkkaa kangasta vasten. Tuulisuojan pystyy rakentamaan joko karvalla ja rinkulateipillä concealerin päälle tai kätkemään mikrofonin karvan ja moleskinin väliin (kuva 7). Moleskin on mikrofonin piilotuksessa käytettävä kankaan palanen tai kankainen teippi, mikä ei häiritse mikrofonia, vaikka mikrofoni osuu kankaaseen. Moleskinejakin on eri valmistajilta, erilaisia, -muotoisia ja -värisiä, niin kuin karvojakin, mitä käytetään tuulisuojana.

KUVA 6. Nappimikrofoni concealerilla ja rautalangalla sekä kiinnityksiin tarkoitettu teippi. (Kuva: Julia Huopainen 2024)

KUVA 7. Nappimikrofoni tuulisuojalla ja moleskinillä, sekä kiinnityksiin tarkoitetut teipit. (Kuvat: Julia Huopainen 2024)

Lähetinvyö on vyö, jossa on lähettimelle oma tasku ja mikrofonin ylimääräiselle johdolle myös oma taskunsa. Eripituisia, -värisiä ja eri tarkoituksiin tarkoitettuja lähetinvöitä on paljon (kuva 8). Lähetinvöitä voi myös yhdistellä, jos niihin tarvitsee lisää pituutta. Lähetinvyötä laittaessa on hyvä tarkistaa, ettei se rullaannu, vaan pysyy ihoa vasten suorana. Silloin lähetinvyökään ei tule niin helposti paidan läpi näkyviin. Näyttelijältä on hyvä myös kysyä, mihin haluaa lähettimen, esimerkiksi vyötärölle vai nilkkaan, jos pystyy antamaan vaihtoehtoja. On myös hyvä varmistaa näyttelijältä, onko vyö liian kireällä tai löysällä, tai antaa näyttelijän itse kiristää se. Tuotannon edetessä oppii myös kunkin näyttelijän preferenssit, mihin he mieluiten haluaisivat lähettimen. Lähetinvöissä on värimerkattuna lähetinvöiden pituus, eli vaikka ne ovat rullalla nappimikkisalkussa, pystyt nopeasti katsomaan minkä pituinen ja mihin käyttötarkoitukseen mikäkin vyö sopii. Osassa lähetinvöistä on myös tahmainen puoli, esimerkiksi reiteen laitettavassa, ettei lähetinvyö lähde valumaan niin helposti. Lähettimen koko vaikuttaa myös siihen, miten hyvin lähettimen saa piilotettua.

KUVA 8. Lähetinvyöt nappimikkisalkussa (Kuva: Julia Huopainen 2024)

Nappimikrofonin ja lähettimen lisäksi on hyvä muistaa se, että nappimikrofonin johdon piilotus on yhtä tärkeää, sillä se saattaa helposti tulla näkyviin, joko sen muoto näkyy paidan läpi tai ylimääräinen johto roikkuu paidan alta. Kannattaa siis

olla huolellinen johtoa pujotellessa, kääriessä ja teipatessa. Hyvänä vinkkinä on viedä johtoa vaateen sauman mukaisesti. Myös lähettimen led-valot on hyvä kääntää näyttelijän vartaloa kohti, ettei niiden valo näy paidan läpi kamerassa. Ne voi myös teipata piiloon, tai sammuttaa kokonaan lähettimen asetuksista.

Mikittäjän on hyvä miettiä etukäteen, mistä suunnasta näyttelijää kuvataan, miten kuva rajautuu ja mitä näyttelijä tekee, jos miettii lähettimen paikkaa. Näyttelijän toiminta määrittää myös lähettimen paikkaa ja kiinnitystapaa, esimerkiksi juoksu-kohtauksissa olisi hyvä kiinnittää lähetin niin, ettei se tipu tai valahda kesken juoksun. Tai jos näyttelijä kumartuu, on hyvä laittaa lähetin kylkeen, ettei se pullota ja näy kumartuessa. Välillä on myös hyvä miettiä näyttelijän kulmaa suhteessa äänittäjään ja äänikärryyn, jotta radioyhteys kantaa mahdollisimman hyvin. Lähettimen olisi hyvä olla samalla puolella kuin äänikärryn, eikä niin, että näyttelijän vartalo on radiosignaalin välissä. Jos mikrofoni pätkii, kannattaa tarkistaa, onko antennit ja liittimet hyvin kiinni ja paikallaan. Jos lähettimen antenni painautuu ihoa vasten, voi laittaa antennin ja ihon väliin esimerkiksi pehmustetta niin, ettei antenni ole ihossa kiinni, jolloin yhteys kantaa paremmin.

Näyttelijöiden vaatetus on hyvä selvittää etukäteen ja valmistella mikrofoni niin valmiiksi, kuin mahdollista, ennen kuin pyydät näyttelijän mikitykseen. Ritalan (2025) mukaan mikittäjän olisi hyvä olla tilanteen tasalla, ja tietää, mitä missäkin kohtauksessa tapahtuu. Esimerkiksi mikittäjän katsetta arvostaa, kun huomaa, että mikittäjä katsoo etukäteen näyttelijän vaatteet ja suunnittelee, miten ja mihin laittaa mikin, niin että mikittäjällä on jo suunnitelma, ennen kuin hän pyytää näyttelijän mikitykseen. Esimerkiksi jos näyttelijä vain istuu, voidaan lähetin laittaa vain nopeasti taskuun, ilman sen isompaa säätöä. Jos tietää jo etukäteen, että kohtauksessa juostaan, osataan siihen varautua ja se helpottaa kaikkia. Selkeä kommunikaatio on kaikkein tärkeintä, ja kysymällä näyttelijältä selviää myös asioita, jos ei itse tiedä tulevista kohtauksista niin paljoa. (Ritala 2025.) Myös Nieminen (2025) mukaan mikittäjän olisi hyvä myös tietää kohtauksen sisältö, esimerkiksi, istuuko vai seisooko näyttelijä, koska se vaikuttaa mikin paikkaan ja siihen, miten mikityks kannattaa toteuttaa. Tärkeintä on olla läsnä ja seurata, mitä setissä tapahtuu. Kännyköiden myötä moni saattaa olla omissa maailmoissaan, eikä seuraa kuvaustilannetta. Tällöin mikittäjä ei välttämättä huomaa, jos jotain merkittävää tapahtuu. Tärkeää on myös, että mikittäjä seuraa myös näyttelijän tun-

netilaa. Jos kohtauksessa on voimakas lataus, mikittäjän tulisi ottaa se huomioon. Näyttelijä saattaa haluta hetken palautua ennen kuin kukaan tulee lähelle, ja sen aistiminen on osa ammattitaitoa. Niemi kertoo myös tilanteista, joissa mikittäjä on ollut aidosti läsnä ja havainnut, kun jokin meni pieleen, esimerkiksi jos lähetin putoaa tai valuu, mikittäjä tulee heti auttamaan, ennen kuin edes ehtii kysyä apua. (Niemi 2025.)

Jos näyttelijä hikoilee tai kastuu, saattaa nappimikrofonia joutua korjailemaan teippien pysymättömyyden takia. Silloin on hyvä miettiä esimerkiksi rintaremmi (kuva 9) käyttöä, koska se suojaa nappimikrofonin kapselia eikä lähde paikaltaan kastumisen takia. Nappimikitysvälineitä, esimerkiksi vöitä, olisi hyvä puhdistaa ja pestä säännöllisesti, varsinkin jos ne likaantuvat tai kastuvat. Puhdistuksen yhteydessä on hyvä huomioida herkkäihoiset, ja käyttää herkälle iholle soveltuvaa hajusteetonta pesuainetta.

KUVA 9. Rintaremmi nappimikrofonille (Kuva: URSAstraps n.d.).

Nappimikrofoneja on erivärisiä, niin kuin karvoja ja teippejäkin. Väri olisi hyvä valita vaatteiden mukaan, niin ettei mustan paidan kaula-aukosta pilkistä valkoista karvaa. Tässä joutuu myös ennakoimaan ja miettimään etukäteen, jos nappimikrofoneja tai tarvikkeita on rajattu määrää. Esimerkiksi jos jollakin näyttelijällä on läpikuultava paita, kannattaa priorisoida ja varata hänen ihonväriään vastaava

mikrofoni, ettei laita viimeistä ihonväristä mikrofontia, vaikka jonkun näyttelijän vil-lapaidan alle, missä sillä värillä ei ole mitään väliä.

Nappimikrofonin piilottamiseen käytetään paljon erilaisia välineitä ja vain mielikuvitus on rajana. Esimerkiksi kollegani keksi käyttää meikkisientä samalla tavalla, kuin mikrofonitarvikkeiden valmistajat ovat tehneet sienimäisestä materiaalista mikrofoneille suoja. Oma mielikuvitusta voi siis käyttää, ja parhaimmassa tapauksessa säästää kuluissa, sillä nappimikrofonien piilotustarvikkeet ja teipit ovat hintavia. Nappimikrofonin piilottamisessa voi käyttää luovuutta. Käytössä on monia vaihtoehtoja aina nappimikrofonin ujuttamisesta kauluspaidan napinläven läpi siihen, että mikrofoni ommellaan suoraan näyttelijän pukuun (Kench 2020). Pukuosastolta kannattaa kysyä apuja haastavien pukujen kanssa. Valmistajien nettisivuilta kannattaa katsoa lisätietoa, esimerkiksi Bubblebee Industries, Rycote, Viviana Sound Solutions ja URSA ovat erikoistuneet mikrofonien piilotustaktiikoihin ja teippeihin, ja sieltä voi saada ideoita ja vinkkejä omiin piilotuksiin. Nappimikrofonin ei kuulu ikinä häiritä näyttelijää, tai olla epämukava. On siis hyvä harjoitella mikittämään itseään, ja tunnustelemaan missä lähettimen paikka olisi paras. Näyttelijältä on hyvä myös varmistaa aina, että onko mikitys onnistunut, eikä se paina, kiristä tai häiritse näyttelijää, ja hän pystyy liikkumaan ongelmitta.

Pitää huomioida myös puvustus, ettei mikitys vahingoita vaatteita, tai ettei mikitys vaikuta siihen, miltä vaateen kuuluisi näyttää näyttelijän päällä. Kannattaa myös varmistaa mikityksen jälkeen, miten vaate oli tai miten sen kuuluisi olla ja kommunikoida aktiivisesti pukuosaston kanssa. Pukuosastolta voi myös kysyä ja pyytää, jos vaatteisiin voi tehdä muokkauksia, jotta mikrofoni saataisiin parhaaseen mahdolliseen paikkaan, mutta ilman pukuosaston lupaa ei saa muokkailta vaatteita. Pukuosaston työvälineet ovat vaatteet, ja osa niistä saattaa olla vuokrattuja tai arvokkaita, ja pitää muistaa mikittäjän asemassa suojella pukuja ja arvostaa pukuosastoa ja heidän työtään. Parhaiten toimii avoin kommunikaatio ja kysyminen. Pukuosasto auttaa mielellään mikityksessä, sillä hekin haluavat, ettei mikrofoni näy kuvissa.

3.2.1 Yksityiskohtaisia esimerkkejä ja vaihtoehtoja kiinnityksiin

Mikitystä edeltävä mikrofonin valmistelu koskee esimerkiksi tuulisuojan ja concealerin laittoa, lähettimen laittamista päälle ja asetusten tarkistamista, liittimien kiristämistä ja teippien valmistelua. Aina ei pysty valmistelemaan mikrofoneja ennen mikitystilannetta, mutta jos siihen on mahdollisuus ja on nähnyt tai tietää näyttelijän vaatteet, kannattaa valmistelu tehdä. Parhaimmassa tapauksessa lähetin on lähetinvyössä jo valmiina, samoin nappimikrofonin johto ja ainoa mitä mikitystilanteessa pitää tehdä, on laittaa vyö paikalleen, teipata nappimikrofoni kiinni ja laittaa vedonpoistoteippi.

Arkivaatteet

Esimerkkinä löysät farkut, t-paita, jonka päällä on huppari. Näyttelijältä voi kysyä, haluaako hän lähettimen nilkkaan vai vyötärölle, koska vaatetuksen mukaan kumpi tahansa onnistuu. Vyötärölle laitettaessa otetaan siihen sopivan pituinen mikkivyö, lähetin mikkivyön lähetintaskuun ja laitetaan se näyttelijän vyötärölle, yleensä niin että lähetin on selässä tai kyljessä. Kyljessä lähetin ei tule niin helposti näkyviin, jos näyttelijä kumartuu tai istuu niin, että paita kiristyy. Mikkivyö on hyvä laittaa tässä tapauksessa t-paidan päälle, hupparin alle. Mikrofonin teipataan hupparin kaulukseen tilanteeseen sopivan concealerin kanssa, hupparin sisäpuolelle rintalastan kohdalle tai t-paitaan, riippuen tilanteesta, materiaaleista ja vaatteiden istuvuudesta. Samalla on hyvä muistaa laittaa myös vedonpoistoteippi ja kääriä ylimääräinen johto mikkivyön taskuun. Johtoa ei pidä kääriä liian tiukaksi, vaan jättää sille liikkumavaraa. Jos näyttelijä haluaa mikin mieluiten nilkkaan, laitetaan mikrofonin samalla tavalla, mutta lähetin tiputetaan housun lahkeesta nilkkaan. Aina niin päin, että lähetin tiputetaan, eikä niin että mikrofonin revitään lahkeesta vyötärölle, ettei se mene rikki. Ja samalla tavalla lähetin kiinni nilkkaan sille sopivalla vyöllä ja niin, ettei se paina näyttelijää. Ylimääräinen johto taitellaan vyön taskuun, muttei liian kireästi. Vedonpoistoteipin voi laittaa tässä tapauksessa myös vyötärön kohdalle.

Juhlavaatteet

Esimerkkinä kireä mekko. Mikrofonin laitetaan joko rintaliiveihin, ihoon tai mekon sisäpintaan riippuen taas vaatteesta ja materiaalista ja myös concealer valitaan

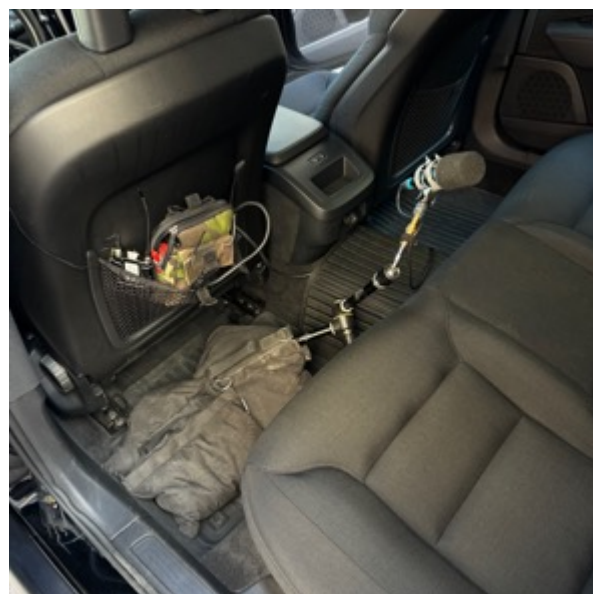
sen mukaan, mikä on paras ratkaisu. Näyttelijä voi itse pujottaa mikin, jos mikrofoni tarvitsee pujottaa esimerkiksi rintaliivien alta. Vedonpoistoteippi pitää muistaa laittaa ja huolehtia siitä, että johto menee saumojen mukaisesti. Jos mikrofoni kiinnitetään ihoon, voi vedonpoistossa käyttää myös ihoteippiä tai huolehtia siitä, ettei vedonpoistoteippi koske ihoon, vaan kiinnittää se ihoteipin päälle. Lähettimen paikka on joko nilkassa, jos mekko on pitkä tai ylempänä polven tai sisäreiden kohdalla, jos mekko on lyhyempi. Lähettimen voi laittaa siihen kohtaan, mikä on tilanteessa paras ja valita lähetinvyön sen mukaan ja muistaa se, että näyttelijä voi itse laittaa esimerkiksi sisäreiteen lähettimen. On hyvä varmistaa, että lähetin on hyvässä kohdassa, eikä häiritse näyttelijää.

Urheiluvaatteet

Esimerkkinä urheilushortsit, urheilurintaliivit, jonka päällä on urheilupaita. Mikin voisi tässä tilanteessa kiinnittää concealerilla tai tuulisuojalla urheilurintaliivien sisäpuolelle ihan keskelle yläsauman reunaan. Tällöin nappimikrofonin muoto ja johto saadaan urheiluliivien taakse, ja johto pujotettua sauman mukaisesti, jottei se näy urheilupaidasta läpi. Teippejä ei aina kannata painaa hirveän tiukasti kiinni, ettei paidan läpi näy mikrofoniin muoto, varsinkin urheiluvaatteet ovat sellaisia, mistä näkyy nappimikrofoni, johto ja lähettimen muoto helposti läpi. Lähettimen paikka on joko urheilurintaliiveissä klipsillä kiinnitettynä, kyljessä tai sisäreidessä shortsien alla lähetinvyöllä tilanteen mukaan, mikä on paras ratkaisu. Lähettimille on olemassa erikoisvöitä ja liivejä, mutta niitä on aika harvoin käytössä, mutta tällaisessa tilanteessa semmoinen voisi olla hyödyllinen.

On myös hyvä huomioida se, että mikrofoni ei tule näkyviin, mutta se on kuitenkin niin lähellä esimerkiksi kaula aukkoa, kuin mahdollista. Tärkeä muistaa tuulisuojan käyttö ulkona, sillä nappimikrofoni on niin herkkä, eikä ääni ole käyttökelpoinen, jos tuuli osuu nappimikrofoniin. Tuulisuojaa voi käyttää joissain tapauksissa myös sisätiloissa, varsinkin jos on ongelmaa siinä, että nappimikrofoni rahisee concealerista huolimatta. Nappimikrofonien piilotustarvikkeiden valmistajilla on omilla nettisivuillaan hyviä videoita erilaisiin piilotuksiin ja ratkaisuihin, esimerkiksi URSA ja Bubblebee Industries. Jokainen vaate ja mikitys on erilainen, ja siksi esimerkeillä on vaikea tuoda kaikkea esiin.

Nappimikrofoneja saatetaan käyttää myös auton mikitykseen, näissä kuvissa esimerkki siitä, miten auton mikitys voisi tapahtua (kuvat 10 ja 11). Näyttelijällä on myös nappimikrofoni, on hyvä ottaa huomioon nappimikrofonin sijoituksessa turvavyö, eli etukäteen miettiä kummalla puolella autoa näyttelijä istuu ja miten turvavyö siinä tapauksessa menee, että saa nappimikin niin, ettei turvavyö ole sen päällä.

KUVA 10 ja 11. Auton mikitys nappi- ja haulikkomikrofonilla. (Kuvat: Julia Huopainen 2024)

3.2.2 Riskit ja haasteet

Rintakehä aiheuttaa joillekin miehille oudon kuminan, mikä on rintakehän oma resonanssi (Korpinen 2005). Se voi kuulostaa nappimikrofonissa huonolta, samoin kuin rintakarvojen, partakarvojen tai hiusten hankaus mikrofonin tai lähellä mikrofonin paitaan, jolloin se kuuluu mikrofonin. Myös kenkien liiallinen kopina on usein ongelmana, jolloin äänittäjältä voi tulla pyyntöä vaimentaa kenkiä tai matottaa näyttelijöiden kävelyalue. Kenkien vaimentamiseen käytetään huonekalujen huopatassuja tai mikrofonin tarvikkeista saatavia kenkien vaimennukseen tarkoitettuja pehmusteita. On hyvä ottaa huomioon kenkiä vaimentaessa, ettei kengästä tule vaarallinen näyttelijälle, että pohja pysyy tasaisena, tarrapinta ei irtoa käveltyessä, eikä se ole liian liukas. Jos kuvauspaikka on liian kaikuisa,

levitetään mattoja sekä akustolevyjä myös siinä tapauksessa, että tilääni paraisi. Kuvauslokaatio vaikuttaa myös paljon äänen laatuun, kuinka kaikuisa, iso tai pieni tai kuinka paljon ulkopuoliset äänet häiritsevät. Hyvä esimerkki tästä on studiotilan ilmastointi, joka voidaan joutua sammuttamaan kuvauksen ajaksi, tai kuvaaminen keskellä kaupunkia, jolloin liikenne ja ulkopuolinen häly häiritsevät ääntä. Esimerkkejä on yhtä paljon kuin tilanteitakin, ja eniten häiritsevät tai äänityksen esteenä olevat asiat tuotannon järjestäjät hoitavat pois.

Nappimikrofonin suojelemiseksi kannattaa tehdä johtoon myös vedonpoistoja, niin liittimen kuin myös nappimikrofonin rungon päähän. Vedonpoistot ovat ylimääräisen johdon jättämistä ja johdon teippaamista. Esimerkiksi jos näyttelijän lähetin tippuu, veto ei kohdistu suoraan nappimikrofonin kapseliin, vaan se on turvattu vedonpoistoteipillä, joka on lähellä nappimikrofonia. Jos vaatetus antaa mahdollisuuden teipata parin sentin päähän mikrofonista lenkin mikrofonin johdosta, kannattaa niin tehdä, että veto ei myöskään kohdistu mikrofonin kaapeliin vaan lenkki vain kiristyy, eikä kaapeli mene poikki (Rode 2015). Näin pystyt suojelemaan herkkiä mikrofoneja ja välttämään niiden rikkoutumista. Myös mikrofonia pois ottaessa, on hyvä irrottaa mikrofoni teipistä, eikä ikinä repiä nappimikrofonia tai sen johtoa. Näyttelijöitä on myös hyvä muistuttaa tästä, ettei mikrofonit rikkoudu, ja perustella ja kertoa näyttelijälle miksi. Rickman (2025) pohtii alalla vallitsevia tapoja ja niiden muuttamista. Monet käytännöt ovat pysyneet samoina vain siksi, että niin on aina tehty, muttei se sitä tarkoita, että niin olisi hyvä tehdä myös jatkossa. Esimerkiksi mikitystilanteissa voi olla hyvä miettiä, voiko näyttelijä itse tehdä enemmän, jos se ei ole teknisesti näyttelijälle mahdotonta. Tämä ei ainoastaan lisää näyttelijän omaa toimijuutta, vaan myös kunnioittaa hänen työtään ja tilannettaan. Olisi hyvä pysähtyä miettimään, miksi jotain tehdään tietyllä tavalla ja voisiko sen tehdä toisin. (Rickman 2025.) Mikittäjän on hyvä muistaa kuitenkin se, kuinka herkkiä nappimikrofonit ovat. Jos näyttelijälle antaa mikin ja lähettimen, on hyvä kertoa näyttelijälle, miten mikrofoni laitetaan niin, ettei se mene rikki ja olla läsnä tilanteessa, jotta voi ohjeistaa ja auttaa tarvittaessa. Rickman (2025) kertoo, että toiminnan sanoittaminen auttaa poistamaan väärinkäsityksiä. Kun asia sanotaan ääneen, näyttelijä ei luule, että mikittäjä haluaa tehdä kaiken itse tai olla vaikea, vaan ymmärtää käytännön syyn. Tämä lisää molemminpuolista luottamusta ja selkeyttä työtilanteessa. Jos näyttelijälle avaa, ja selittää, miksi mikittäjän olisi hyvä irrottaa nappimikrofoni, näyttelijä ymmärtää, että

kyse ei ole vallankäytöstä, vaan laitteiden suojelemisesta. Mikittäjän tehtävä on pitää laitteiden puolta, vaikka se joskus tuntuisi hankalalta. (Rickman 2025.)

Haasteita syntyy myös erilaisissa kuvaustilanteissa, joissa ollaan tekemisissä veden, tulen, tekolumen tai muiden haastavien elementtien kanssa, Sirén (2025) huomauttaa. Joskus on materiaaleja, jotka sähköistyvät ja voivat aiheuttaa häiriöitä mikrofoniiin, tai vaatteessa voi olla kuparia, joka vaikuttaa ääneen. On tärkeää, että mikittäjät ja pukusuunnittelijat ottavat huomioon toistensa työhön vaikuttavat tekijät, kuten materiaalit ja kiinnitystavat. Mikittäjillä on erilaisia kiinnitysmekanismeja ja pukupuolella on erilaisia materiaaleja, mitkä olisi hyvä ottaa huomioon mikrofonia kiinnittäessä. On todella tärkeää miettiä, millä mikrofonia kiinnitetään vaatteeseen, jos sitä ei kiinnitetä ihoon. Esimerkiksi vaaleaan silkkipaitaan ei kannata laittaa mustaa teippiä, koska se näkyy läpi ja jättää jälkiä, jotka eivät lähde pesussa. Vaatteeseen jääneet jäljet teipistä jäävät usein tahmaisiksi, jolloin se tarttuu näyttelijän ihoon kiinni ja kerää likaa. (Sirén 2025.)

Puvustuksellisia haasteita tulee paljon, mutta hyvässä yhteistyössä pukusuunnittelijan ja puvustajien kanssa löydetään ratkaisu. Pukuosasto helpottaa mikittäjän työtä, eikä pukuosaston tärkeyttä voi korostaa liikaa. Joskus nappimikrofonialla ei saa laitettua, jos näyttelijälle ei ole yläosassa vaatetta, mitä käydään läpi tarkemmin luvussa neljä. Joskus mikittäminen on hidasta, jos on haastava vaate. Hyvä esimerkki haastavasta mikitystilanteesta: Näyttelijöillä on bikinien yläosat ja farkkushortsit, on tuulinen päivä ja kuvataan kalliolla todella laaja kuva, missä on paljon dialogia. Se tarkoittaa sitä, ettei puomimikrofonilla päästä tarpeeksi lähelle äänilähdettä, jolloin nappimikrofoni on erittäin tärkeä. Koska tuulee, pitää nappimikrofoniin laittaa tuulisuoja, joka tekee siitä isomman ja vaikeammin piilotettavan. Mikrofonin johto pitää teipata tarkasti bikinien narun taakse piiloon, mikrofonia piilottaa bikinien etuosaan ja lähettimen paikkaa vaihtaa aina kuvasuunnan mukaan, ettei mikrofonin johto tule näkyviin kuvissa. Myös piilomikrofoni (kuva 12), jota kutsutaan myös planttimikrofoniksi on kätevä tällaisiin tilanteisiin, mutta sitä ei aina saa piilotettua tarpeeksi lähelle. Piilomikrofonina voidaan käyttää myös nappimikrofonialla, mutta laadukkaampaa ääntä saadaan ihan piilomikrofoniksi tarkoitettulla mikrofonilla.

KUVA 12. Piilomikrofoni, DPA merkin mini mikrofoni liittimellä kiinni Lectrosonics lähettimessä. (Kuva: Julia Huopainen 2024)

On hyvä varautua aina myös herkälle iholle sopiviin teippeihin. Baer (2025) mainitsee ihon herkkyuden, herkälle iholle sopiva teippi olisi hyvä olla aina saatavilla heti tuotannon alusta asti. Hän kuitenkin lisää, että pitää tätä myös omana vastuunaan ilmoittaa tuotannolle ajoissa, että tarvitsee herkälle iholle soveltuvaa teippiä. Iho ehtii usein jo ärtyä ennen kuin ongelma huomataan, ja kun iho menee rikki, niin herkän ihon teippi ei enää siinä tilanteessa auta. Se on verrattavissa myös maskeeraukseen, esimerkiksi jos kuukauden kuvausten jälkeen huomaa, että iho on mennyt huonoon kuntoon. Siinäkin näyttelijän pitää kommunikoida, jos joku ei sovi. (Baer 2025.) Rickman (2025) mainitsee myös, että näyttelijöiden herkkä iho on hyvä ottaa huomioon. Voisi olla hyvä käyttää kliinistä suihketta, joka irrottaa liimapinnan helposti, jos on käytetty ihoteippiä nappimikrofonin kiinnityksessä. Näissä kohdissa korostuu ammatillinen huolellisuus ja hienovaraisuus. Tarkoitus ei ole tehdä toisen kehoon mitään tarpeetonta, vaan käyttää mahdollisimman hellävaraisia menetelmiä. (Rickman 2025.) On myös hyvä muistaa se, jos näyttelijän iho näkyy kuvausten aikana siitä kohdasta, mihin nappimikrofoni laitetaan, olla vielä erityisen huolellinen, ettei siitä jää ärsytystä tai jälkiä ihoon. Ja vaikka Baer kertoo sen olevan myös näyttelijän vastuulla, on mikittäjän hyvä varmistaa jo kaluston läpikäynnin yhteydessä se, että nappimikkisalkusta

löytyy herkälle iholle sopivat teipit ja tarvittavat välineet. Jos haluaa käyttää suihketta, millä saa liimapinnan irti ihosta, on muistettava suojata mikrofonin kapseli ja varoa, ettei vaatteisiin jää jälkiä. Rintaremmiä (Kuva 9) voi myös käyttää, jos näyttelijän ihoon eikä vaatteeseen voi kiinnittää mikrofonia, tällöin teipit ovat vain nappimikrofonille tarkoitettussa rintaremmissä kiinni. Jos kuitenkin pitää teipata ihoon, ja näyttelijällä on todella herkkä iho, herkkien kasvojen kinesioiteippaukseen tarkoitettu teippi toimii tähän tarkoitukseen hyvin, tai lääkinällinen silikoni-teippi, mitä saa apteekeista.

On myös hyvä ottaa huomioon näyttelijän nikkeliallergia, sillä lähettimessä on osia, jotka sisältävät nikkeliä. Tällöin lähetin on laitettava niin, ettei sen metalliset osat osu näyttelijän ihoon. Nappimikkivyyön lähetintaskut ovat yleensä tarpeeksi syviä, mutta teippaamalla olisi hyvä varmistaa, ettei lähetin liiku taskusta ihokosketukseen. Yleensä näyttelijä osaa itse sanoa allergiasta, mutta se on hyvä myös varmistaa. Lähetintä ei kannata lähtökohtaisesti laittaa ihokosketukseen, sillä lähetin saattaa kuumentua, eikä se tunnu näyttelijästä hyvältä, paitsi kylmissä olosuhteissa. Jos näyttelijä mainitsee lähettimen olevan liian lämmin, kannattaa laittaa lisäkangasta lähettimen ja näyttelijän ihoin väliin ja ottaa lähetin hetkeksi pois viilentymään.

Nappimikitys on yhden ihmisen vastuulla, jolla voi olla muitakin työtehtäviä, ja välillä mikittäjän pitäisi olla monessa paikassa samaan aikaan. Sen takia suunnittelu ja ennakointi helpottavat kaikkien työtä. On ymmärrettävä, että mikittäjä kulkee kuvauspaikan ja pukumaski tilan välillä, ja jos kuvattaessa tarvitaan toista puomittajaa, mikittäjä on siellä kiinni, eikä tällöin pääse pukumaskiin silloin, kun siellä olisi näyttelijä valmiina mikitykseen.

3.2.3 Varusteet, mikityksen järjestys ja prosessin vaiheet

Nappimikitystä tehtäessä on hyvä muistaa kaikki ulkoiset tekijät, kuten sääolosuhteet, jotka vaikeuttavat työskentelyä. On tärkeää huolehtia siitä, että eri sääolosuhteisiin on hyvät työvaatteet. Kannattaa tutkia etukäteen, missä kuvataan ja millainen sää on ja pukeutua sen mukaisesti. Vaihtovaatetta, sadevaatetta ja lämmintä vaatetta kannattaa aina olla mukana. Vaatetus kannattaa myös valita niin, että on mahdollisimman paljon taskuja, tai työvyö, mihin mahtuu tarvittavat asiat.

Esimerkiksi retkeilyyn tarkoitettut säänkestävät vyölaukut ovat hyviä ääniassistentille monen ja tarpeeksi isojen taskujen ansiosta. Kannattaa huolehtia myös siitä, että juomapullo mahtuu olemaan mukana, tai jossakin lähettyvillä, esimerkiksi äänikärryssä.

Yleisimmin vyölle tai taskuihin pitää mahtua oman puomin kuuntelu, radiopuhelin ja nappimikitys tarvikkeita, erityisesti teippejä. Teipit on hyvä pitää esimerkiksi takin alla tai vyölaukussa, etteivät muuttuvat sääolosuhteet pilaa teippejä. Teippien liimapinta voi kärsiä auringosta, pakkasesta tai kastuessaan. Myös kyniä, huopatassuja, tarranauhaa, kuminauhoja, nippusiteitä, saksia, monitoimityökälua, otsalamppua ja sellaisia asioita mitä saattaa tarvita, kannattaa pitää mukana varmuuden vuoksi. Esimerkiksi voi ostaa rasia, jonka lokeroihin pystyy kerätä kaikkea mitä saattaa tarvita kuvauksissa, ja pitää rasiaa mukana vaihtovaatteiden kanssa. Taskuun kannattaa hankkia pienempi rasia ja miettiä, mitä kaikkea olisi hyvä pitää mukana taskussa, esimerkiksi erilaisia tarvikkeita nappimikin nopeita korjauksia varten ja vara-akkuja. Ääniassistentilla on hyvä olla myös omat kuulokkeet hygieniasyistä, usein ammattikentällä näkee Sennheiser HD-25 kuulokkeita niin puomittajilla kuin äänittäjilläkin, mutta tärkeintä on olla sellaiset kuulokkeet mitkä ovat itselle mukavat ja millä pystyy tekemään töitä.

Ääniassistentin valmistautuminen kuvauspäiviin on erityisen tärkeää. Ennen ensimmäistä kuvauspäivää on kaluston tarkastuspäivä, missä myös ääniassistentin on hyvä olla mukana. Kaluston tarkastuksen ja pakkauksen yhteydessä pystyy käymään läpi, onko kaikki tarvittava mukana, toimivatko kaikki nappimikrofonit ja puomimikrofoni ja sen kuuntelu. Se että tietää ja tuntee kaluston ja osaa käyttää sitä, on erityisen tärkeää, sillä kuvauksissa ei enää ole aikaa käydä niitä läpi. Harjoittelijan roolissa tämä on toki erilaista ja ensimmäisen kuvauspäivän aikana äänittäjä on tiiviisti harjoittelijan apuna mikitystilanteissa.

Myös päivän kohtausten aikataulu ja dialogi on hyvä käydä läpi ja suunnitella etukäteen, mihin kohtaukseen kenellekin tulee mikrofoni. Yleensä ääniassistentti ja äänittäjä tekevät yhteistyötä sen suunnittelussa, kenelle tulee mikäkin lähetin mihinkin kohtaukseen. Toimiva tapa tähän on esimerkiksi näyttelijöiden nimien ympäröiminen callsheettiin ja lähettimen numeron merkkkaus niin, että äänittäjä ja mikittäjä ovat perillä siitä, mihin kohtaukseen tulee kenellekin mikäkin lähetin. On

hyvä merkata etukäteen myös se, jos jossain kohtauksessa huudetaan, jotta lähettimeen pystyy jo ennalta määrittelemään siihen sopivan tason.

Jos lähettiminä toimivat Lectrosonicsin lähettimet, on LectroRM-sovellus hyvä apuväline mikittäjälle. Sen avulla pystyy säätämään lähettimien asetuksia koskematta lähettimeen. Se on hyödyllinen silloin, kun pitää nopeasti vaihtaa mikrofonin voimakkuutta tai muita asetuksia, jos lähetin on vaikeassa paikassa. Sillä pystyy myös sammuttamaan ja käynnistämään lähettimen, jos haluaa yrittää säästää akkua. Jos käytössä on Sound Devicesin lähettimet, niihin sopiva sovellus on A10-TX Remote, joka toimii samalla tavalla, siinä on vain vähemmän vaihtoehtoja, kuin Lectrosonicsin sovelluksessa.

Kannattaa yrittää käydä esittäytymässä näyttelijöille jo etukäteen ja kertomassa, missä mikitys tapahtuu ja milloin, jos se vain on mahdollista. Mikitystilanteessa näyttelijälle on kerrottava koko ajan mitä tapahtuu. Mikitys tapahtuu täysin tilanteesta riippuen milloin missäkin, mutta olisi tärkeää tietää etukäteen, missä mikitys tapahtuu ja sitä voi kysyä apulaisohjaajalta, jos tietoa mikityksestä ei ole tullut aikaisemmin. Mikitykselle olisi hyvä löytää aina rauhallinen ja suojaisa paikka, varsinkin jos näyttelijän vaatteita joudutaan avaamaan tai nostamaan. Paras paikka mikitykselle on pukumaskitilassa pukemisen yhteydessä, vaikka se on yleensä viimeisenä vaiheena ennen settiin lähtöä, kun puku ja maski on jo tehnyt työnsä. Pukuosasto joutuu yleensä tekemään työtään uudestaan mikityksen jälkeen, joten siksi välillä, kun mikitetään puvustuksen yhteydessä, se nopeuttaa toimintaa. Maskeeraajien ja puvustajien työtä pitää arvostaa, ja parasta se on silloin, kun mikittäjä pääsee mukaan ja on osana pukumaskitiimiä.

Mikityksen jälkeen äänittäjä kuuntelee nappimikrofonit, ja kertoo, jos jotakin nappimikrofonia pitää korjailla tai muuttaa tasoja. On hyvä kuunnella itse tai miettiä äänittäjän kanssa, mistä huono ääni saattaisi johtua. Aina pitää olla suunnitelma, miten tilanteen voisi korjata, ennen kuin lähtee lähestymään näyttelijää. Jos nappimikrofonia joutuu korjailemaan vielä mikitystilanteen jälkeen, on hyvä informoida apulaisohjaajaa ja pitää hänet ajan tasalla mikitykseen liittyvistä asioista ja kysyä häneltä, milloin olisi hyvä hetki korjata mikrofonia. Mikitystä voi joutua korjailemaan teknisistä, visuaalisista tai puvustuksellisista syistä, esimerkiksi jos

paita vaihtuukin tai takki tuleekin kiinni, eikä auki, mikitys on tehtävä vaihdon yhteydessä uudelleen tai jos nappimikrofoni näkyy kamerassa, signaali on liian heikko tai se rahisee. Syitä voi olla monia, mutta tärkeää on pitää pukuosasto ja apulaisohjaaja ajan-tasalla, jos mikrofonia tarvitsee korjailla. Mikittäjän vastuulla on arvioida tilanne mikin korjauksen yhteydessä, olisiko hyvä siirtyä sivuun rauhallisempaan paikkaan korjaamaan mikrofonia. Se kannattaa myös varmistaa näyttelijältä.

Nappimikrofonien pois ottaminen on myös tärkeää ja siinä pitää olla huolellinen. Siihen kannatta suhtautua samalla tavalla, kuin nappimikrofonin laittoonkin ja se kannattaa merkata myös ylös itselleen. Samalla tavalla kuin laitoinkin suunnittelu, on hyvä merkata, milloin näyttelijän päivä päättyy, jotta muistaa käydä ottamassa nappimikrofonin myös pois näyttelijältä. Välillä näyttelijät pääsevät lähtemään aikaisemmin, mitä oli suunniteltu, joten läsnäolo ja tilanteen seuraaminen on todella tärkeää.

Jokaisen kuvauspäivän päätteeksi on muistettava laittaa kaikki akut lataukseen ja tarkistaa, että kaikki lähettimet ja nappimikrofonit ovat tallessa. Jos lähetinvyö on kastunut päivän aikana, se on hyvä ripustaa kuivumaan, eikä rullata märkänä nappimikkisalkkuun. Jokainen kuvauspäivä on erilainen, kannattaa kysyä rohkeasti, jos ei tiedä jotakin tai jos voi auttaa jossain. Ääniryhmän kesken sovitaan yleensä purkuun liittyvät asiat, kuka hoitaa mitäkin ja mitä kaikkea minäkin päivänä pitää ottaa purun yhteydessä huomioon.

Nappimikkisalkku on arvokas, joten sitä on aina vahdittava. Kuvauksen ajaksi se on hyvä jättää äänittäjän äänikärryn luokse talteen, sitä ei ikinä saa unohtaa mihinkään tai olla valvomatta. Nappimikkisalkkua kannattaa aina pitää kiinni, ettei sinne kaadu esimerkiksi jonkun kahvit.

3.3 Ääniryhmän vastuualueet ja tärkeät työvälineet

Tässä luvussa käyn läpi oman kokemuksen perusteella sitä, keiden kanssa ääniasistentti tekee yhteistyötä fiktiotuotannossa ja miten vuorovaikutus toimii kaikkien

välillä. Ääniryhmään kuuluu äänisuunnittelija, äänittäjä, puomittaja ja ääniassistentti (Honkanen 2022). Joskus äänisuunnittelija saattaa toimia myös kuvauksissa äänittäjän roolissa. Kivi (2012, 246) kertoo työtä helpottaviin ominaisuuksiin kuuluvan selkeä tiedonkulku ja kommunikointi ääniryhmän kesken.

Äänittäjä johtaa kuvauksissa äänitiimiä ja vastaa sen työskentelystä. Äänittäjän vastuulla on äänittää tarvittava ääni kuvauksista talteen, sekä tarkkailla äänen laatua ja tasoja, eli äänen voimakkuutta. Äänittäjän pitää jatkuvasti reagoida erilaisiin tilanteisiin ja näyttelijöiden äänenvoimakkuuksien muutoksiin. (Kench 2024.) Äänittäjä suunnittelee ja kasaa äänikaluston, mitä kuvauksissa tarvitaan, joka käydään läpi yhdessä koko ääniryhmän kesken ennen ensimmäistä kuvauspäivää. Äänittäjä on mukana jo tuotannon esituotantovaiheessa, eli äänittäjä saa ennen kuvauksia tietoa tyylistä, rakenteesta, kuvauspaikoista, aikatauluista ja käsikirjoituksesta (Kivi 2012, 246). Äänittäjän vastuulla on informoida muuta ääniryhmää mahdollisista haasteista ja käytännöistä, esimerkiksi koskien mikitystä. Kuvauksissa jokaisella kuvausviikolla on oma HOD-palaveri [HOD on lyhenne sanoista Head of Department], missä käydään läpi tulevaa viikkoa, ja niissä tulee hyvin ilmi yleensä haasteita, mistä keskustellaan etukäteen ja mietitään ratkaisuja ja niihin osataan varautua (Sirén 2025). Äänittäjä saa tietoja kuvausten aikana, mitä hän välittää mikittäjälle, jos kuvausten aikana ilmenee jotakin sellaista, mikä mikittäjän olisi hyvä tietää. Äänittäjän ja puomittajan yhteistyö on tiivistä, yhteistyön tavoitteena on saavuttaa mahdollisimman korkealaatuinen ääni, huomioiden esimerkiksi ympäristöäännet, mikrofonien sijoittelun ja äänen kokonaisbilanssin (DeGuzman 2024).

Puomittaja vastaa puomimikrofonien sijoittelusta kuvaustilanteessa, jotta saadaan dialogi tai tarvittava ääni mahdollisimman hyvin talteen (Kivi 2012, 243). Puomittajan tärkein tehtävä on hallita puomimikrofonia, ja varmistaa, että jokainen vuorosana ja äänitehoste tallentuu mahdollisimman laadukkaasti. Taitava puomittaja ohjaa puomia tarkasti ja huomaamattomasti pysyen kuvarajan ulkopuolella siten, että se on mahdollisimman lähellä näyttelijöitä tai toimintaa. Puomittajan pitää seurata tarkasti näyttelijöiden liikkeitä samalla minimoiden ei-toivotut taustametelit. (DeGuzman 2024.) Puomittajan on huomioitava työssään kuvaaja, miten kuvaaja liikkuu ja mitä oton aikana tapahtuu, ettei puomi tule näkyviin

kuviin. Myös valaisu on otettava huomioon varjojen suhteen, ettei varjot näy kuvissa tai puomittaja ei itse varjosta kuvaa tai näyttelijöitä.

Puomittajilla kannattaa olla mukana kuvauksissa vaalea ja tumma paita, jonka voi käydä vaihtamassa valotilanteen mukaan, jos ollaan näyttelijän kanssa pienessä tilassa, jotta puomittajan vaatetus ei vaikuta valoon. Puomittajan ei kannata pitää esimerkiksi kirkkaan pinkkiä paitaa, ettei väri heijastu näyttelijän kasvoihin. Vaatetuksessa ja kengissä on hyvä huomioida se, että ne eivät kahise tai nitise liikkeessä, koska puomittajan pitää pystyä liikkumaan melko äänettömästi. Myös sormukset ja pitkät kynnet saattavat kopista puomiin ja kuulua mikissä, siksi niitäkin kannattaa välttää. Puomittajan pitää myös valmistautua ennakkoon, pitää olla käsitys repliikeistä ja kohtauksista, kuka puhuu milloinkin, eli käsikirjoitus on tärkeä työväline. Puomittajalle hyödyllinen työväline on esimerkiksi Teradekin VUER – Live Video Monitor. VUER on yleisimmin käytössä oleva kuvan langaton monitorointisovellus, ja sen voi ladata omaan puhelimeen. Siitä puomittajan on helppo katsoa, minkä kokoinen kuva on ja mikä rajaus kuvassa on, koska se vaikuttaa puomittamiseen. Varsinkin laajemmissa kuvako'oissa olisi hyvä päästä puomilla kuvarajalle, jotta saa tarpeeksi hyvin puomitettua. Kaikissa tuotannoissa ei ole käytössä monitorointisovellusta, mutta videoassistentilta voi kysyä kuvausten alkaessa onko sitä käytössä. Monitoreita on rajatusti, eivätkä ne ole näyttelijöiden nähtävillä, vaan tietoisesti käännettynä niin, etteivät näyttelijät näe kuvaa. Tämä tarkoittaa sitä, että yleensä puomittajakaan ei näe monitorista kuvaa, jolloin monitorointisovellus on entistä tärkeämpi. Huomiona sovelluksen käytössä on se, että kuva toimii viiveellä, mikä kannattaa ottaa huomioon, jos testaa puomilla, missä kohtaa voi puomitaa ja missä menee kuvaraja. Nämä samat asiat koskevat ääniassistenttia.

Ääniassistentti tukee muuta ääniryhmää heidän työtehtäviensä suorittamisessa ja ääniassistentin rooli on usein monipuolisempi kuin äänittäjän ja puomittajan. Ääniassistentti huolehtii käytännön työtehtävistä, kuten akkujen vaihdosta, napimikityksestä ja työvälineiden järjestelystä. (Kench 2024.) Kokemukseni mukaan ääniassistentti huolehtii ja hoitaa mikitykset, mutta mikityksen lisäksi ääniassistentille kuuluu myös muita työtehtäviä. Ääniassistentti hoitaa myös puomittamista, fiktio- ja tuotannoissa on yleensä kaksi puomittajaa, ja ääniassistentti on toi-

sen puomin asemassa, eli hän puomittaa aina tarvittaessa. Ensimmäinen puomittaja on päävastuussa puomittamisesta, ja informoi toista puomittajaa, mikäli toista puomia tarvitaan. Ensimmäinen puomittaja puomittaa yleensä sitä, mikä näkyy kuvassa, kun taas toinen puomittaja puomittaa kuvan ulkopuolella tapahtuvia asioita. Ääniassistentti hoitaa myös paljon muita asioita, missä äänittäjä tai ensimmäinen puomittaja tarvitsee apuja, esimerkiksi playbackin soittamisessa tai jos settiin tarvitsee levittää mattoja tai akustolevyjä. Ääniassistentille tärkeitä työkaluja ovat käsikirjoitus, callsheet eli kuvausaikataulu, mikä kohtaus kuvataan milloinkin ja ketä näyttelijöitä kohtauksessa on. Myös radiopuhelimen käyttö ääniassistenttina on tärkeää, sillä kaikki informaatio kulkee sitä kautta, myös mikitystä koskevat asiat. Ääniassistentti tekee yhteistyötä lähes koko työryhmän kanssa: puvustajien, maskeeraajien, näyttelijöiden, apulaisohjaajan, puomittajan, äänittäjän ja kuvaussihteerin.

3.4 Ääniassistentin vuorovaikutus fiktiotuotannossa

Mikittäjän asema on kuvauksissa vähän samanlainen, kuin elokuvateatterissa ääni. Jos jokin särähtää korvaan ja menee huonosti, sen huomaa. Mutta jos työstä suoriutuu hyvin, on mikittäjän asema suhteellisen näkymätön. Vaikka aiheesta puhutaan vähän, on se silti tärkeä, ja mikittäjien on hyvä ymmärtää oman asemansa tärkeys ja vaikutus koko tuotantoon ja sen sujuvuuteen. Ohjaajana Jokinen (2025) pitää kuvausryhmän hyvää ilmapiiriä tärkeänä näyttelijöitä ajatellen, ja siksi on esimerkiksi todella tarkkaa, keitä maskeeraajaksi valitaan. Maskeeraajat ovat niin lähellä näyttelijöitä, ja viimeisiä henkilöitä keiden kanssa näyttelijät ovat tekemisissä, juuri ennen, kun kamera käy. Varsinkin, jos käsitellään raskaita aiheita, hyvän ilmapiirin vaikutus korostuu. (Jokinen 2025.) Tämä koskee myös mikittäjää, koska mikittäjä on myös todella lähellä näyttelijää, saattaa myös kuvien välissä korjailla mikrofonia ja olla kontaktissa näyttelijän kanssa.

Mikittäjän on hyvä muistaa, ettei näyttelijälle itse mikitys ole niin merkittävä, se on vain yksi vaihe muiden joukossa, ennen kuin pääsee kameran eteen toteuttamaan näyttelijän työtä. Tilanteesta pitää kuitenkin tehdä mukava näyttelijälle. Vuorovaikutus mikitystilanteessa on erittäin tärkeää, ettei näyttelijälle tule epä-

miellyttävä olo. Romero (2023) kirjoitti Bessin kohtaamasta ahdistelevasta käytöksestä kuvauksissa. Tässä tilanteessa kyse oli juuri siitä, että mikittäjä ei kommunikoinut tai tarjonnut mahdollisuutta laittaa itse nappimikrofoni ohjeiden mukaisesti, vaan laittoi sen itse kysymättä, jolloin Bessille tuli todella loukattu olo. Tuodaan myös esille se, että suurin osa mikittäjistä osaa käyttäytyä ja tarvittaessa ohjeistaa mikrofonin laitossa, mutta myös epämiellyttäviä tilanteita on, ja niistä on vaikea puhua jälkikäteen tai reagoida itse tilanteessa. (Romero 2023.) Tämän takia onkin erityisen tärkeää, miten mikittäjä käyttäytyy tilanteessa, että se on näyttelijälle mukava, eikä siitä jäisi epämiellyttävää tai loukattua oloa. Olisi tärkeää, että näyttelijä pystyisi keskittymään olennaiseen, eli näyttelemiseen. Omaa työtapaansa mikittäjänä olisi hyvä tutkia ja miettiä näyttelijän kohtaamista, eikä vain äänen laatua ja teknisiä asioita. On kauheaa, että useinkin näyttelijät kohtaavat epämiellyttäviä tilanteita tai mikitys vaikuttaa työhyvinvointiin negatiivisesti. Neljännessä luvussa käydään haastatteluiden muodossa läpi sitä, miten näyttelijää kuuluisi lähestyä ja mitkä asiat huomioida, ettei tällaisia kokemuksia tulisi kenellekään.

4 NÄYTTELIJÄN HUOMIOIMINEN

Nappimikityksen teknisen puolen kanssa yhtä tärkeänä, ellei tärkeämpänä, kulkee näyttelijän kohtaaminen, jota käsitellään seuraavaksi opinnäytetyössä toteutettujen haastatteluiden kautta. Luvussa käydään läpi asiantuntijoiden haastattelujen kautta mikitystä eri näkökulmista. Luku on tärkeä, sillä se tarjoaa erilaisia ammattilaisnäkökulmia tähän aiheeseen. Käydään läpi haastateltavien näkemyksiä ja kokemuksia nappimikityksestä ja mikitystilanteista, sisällyttäen samalla omaa pohdintaa esille nousseista aiheista. Haastattelin näyttelijöitä, Jenni Kokanderia, Eero Ritalaa, Rebekka Baeria ja Anu Niemeä, joka toimii sekä näyttelijänä, että läheisyyskoreografina. Näyttelijöiden lisäksi haastattelin myös läheisyyskoreografeja, Pia Rickmania ja Sara-Maria Heinosta. Pukusuunnittelijan näkökulman opinnäytetyöhön on antanut haastattelun kautta pukusuunnittelija Maria Sirén. Haastattelukysymykset löytyvät opinnäytetyön liitteestä (liite 1). Haastatteluiden toteutukseen liittyvät asiat on esitelty opinnäytetyön alkupuolella luvussa 2.2.

4.1 Näyttelijöiden huomioita nappimikitystilanteista

Kokanderin (2025) mukaan kokemuksia nappimikitystilanteista on monenlaisia, koska kaikki ihmiset ovat erilaisia. Hän kuvaa mikitystilanteen olevan usein hyvin lähellä tapahtuva, pieni ihmissuhde. Parhaimmillaan tilanne sujuu luontevasti ja kunnioittavasti, mutta toisinaan se voi aiheuttaa jännitystä tai epämukavuutta. Hyvissä tilanteissa yhteistyö on toiminut saumattomasti. Kun näyttelijälle tulee olo, että häntä kunnioitetaan, ja että hän pystyy luottamaan mikittäjään, silloin mikityksestä tulee luonteva osa työntekoa, eikä siihen tarvitse kiinnittää erikseen huomiota. Huonoimmillaan tilanne muuttuu kuitenkin jännittäväksi ja kiusalliseksi, jos kunnioittava vuorovaikutus puuttuu, ja näyttelijälle tulee olo, että on vain mikittelineenä. Tällöin kokemus voi muuttua jopa häpeälliseksi, jos näyttelijä kokee olevansa este mikittäjälle, joka tekee vain omaa teknistä työtään ilman kommunikaatiota. Molemminpuolinen kunnioitus on avainasemassa, parhaimmillaan sekä näyttelijä, että mikittäjä ymmärtävät tekevänsä yhteistä lopputulosta. Ongelmalli-

sisä tilanteissa mikittäjä toimii yksipuolisesti, ei yhteistyössä vaan ajatellen pelkästään teknisesti. Tällöin näyttelijä jää välineeksi, jota ei kohdata ihmisenä. Alalla on voinut olla aiemmin sellaista asennetta, jossa kovuuteen on vastattu kovuudella, ehkä aiemmista vaikeista kokemuksista on jäänyt perintö, joka vaikuttaa yhä joidenkin työskentelyyn. Nuoremmat mikittäjät kohtaavat yleensä myös näyttelijät, eivätkä ajattele mikitystä vain teknisenä asiana. (Kokander 2025.)

Niemen (2025) mukaan kokemukset nappimikitystilanteista ovat pääosin positiivisia. Niin televisiosarjoissa kuin elokuvissakin mikitykset ovat olleet pääosin hyviä ja sensitiivisiä. Hän ei muistele mitään erityisen epämiellyttäviä kokemuksia, vaan korostaa mikittäjien olleen huomaavaisia ja ammatillisia. Vaatii ymmärrystä työn rytmistä ja siitä, miten moni eri ammattilainen toimii yhtä aikaa. Näyttelijän on tärkeää antaa muille työrauha, sillä jokainen osasto tekee omaa osaansa yhteisen lopputuloksen eteen. (Niemi 2025.)

Ritala (2025) kertoo mikitystilanteiden olevan hassuja ja intiimejä, koska siinä ollaan fyysisesti niin lähellä toista ihmistä, mutta jos tekee useamman päivän saman mikittäjän kanssa, siihen ehtii tottua, eikä se tunnu enää niin oudolta. Luottamusta lisää rauhallinen ja sosiaalisesti taitava käytös, kommunikaatio ja rauhallisuus ovat tärkeimpiä. Ja se, että ollaan samalla viivalla, ettei ole mitään hierarkiaa. Samaa työtä tehdään, vaikka eri positioissa. Jotkut näyttelijät voivat haluta säilyttää hierarkian, mutta Ritala ei itse pidä siitä, vaan viihtyy kaikkien kanssa. Kuvauksissa tehdään ryhmätyötä, siellä on viihtyisämpää, kun kaikilla on kivaa, ei vain näyttelijöillä. (Ritala 2025.)

Baerin (2025) kokemukset nappimikitystilanteista ovat pääosin positiivisia, eikä hän muista kertaakaan kokeneensa niitä epämukavina tai ongelmallisina. Kokemusten pohjalta Baer miettii, että sukupuoli vaikuttaa tilanteisiin jonkin verran. Naisnäyttelijänä hän on huomannut, että mikin sijoittaminen voi joskus olla mikittäjälle jännittävä hetki, etenkin jos mikrofoni laitetaan iholle lähelle rintoja. Hän kertoo itse pyrkivänsä keventämään tilannetta ja tekemään siitä luontevamman ja selkeän. Mikitys on osa työtä siinä missä muukin valmistautuminen, eikä sitä koe erityisen isona asiana. Mikitys on yksi vaihe muiden joukossa, eikä siihen ole tarvetta suhtautua ylikorostetusti. (Baer 2025.)

Baer (2025) kertoo suhtautuvansa työhönsä siten, että haluaa keskittyä mahdollisimman paljon itse näyttelymiseen ja pitää muut tekniset asiat toimivina, jotta keskittyminen ei katkea, eikä teknisiä asioita tarvitsisi miettiä kesken kohtauksen. Jos kaikki on kohdallaan, se luo tilaa itse tekemiselle ja omalle työlle, näyttelylle. Hän näkee yhteistyön merkityksen laajasti koko työryhmän tasolla. On tärkeä ymmärtää ja auttaa toisia, ja olla kiinnostunut muidenkin työstä, vaikka se ei suoraan vaikuta omaan työhön. Tällainen asenne ylläpitää tervettä työkuultuuria ja ylläpitää sitä, että tuotantoja tehdään yhdessä, eikä erikseen. (Baer 2025.)

Niemi (2025) kertoo konkreettisen esimerkin päivittäissarjan kuvauksista, joissa mikitystilanteista oli tullut lähes automaattisia rutiineja. Näyttelijät jopa ehdollistuivat mikittäjien lähestymiseen, ja alkoivat nostamaan paitaa jo, kun näkivät sivusilmällä mikittäjän lähestyvän. Tiivis yhteistyö vuosien ajan teki tilanteista niin luontevia, ettei niitä juuri edes huomannut. Parhaiksi kokemuksiksi Niemi mainitsee ne tilanteet, joissa mikittäjä on tullut esittäytymään ja kertomaan etukäteen, miten mikitys toteutetaan. Hän pitää hyvänä käytäntönä sitä, että mikittäjä kysyy näyttelijältä, haluaako tämä hoitaa mikityksen esimerkiksi kulman takana tai erillisessä tilassa, etenkin silloin, kun päällä on mekko tai muuten haastava asu. (Niemi 2025.)

Epämiellyttäviä kokemuksia Niemellä (2025) ei juurikaan ole. Parhaat kokemukset syntyvät, kun mikittäjä on miettinyt tilanteen etukäteen ja järjestänyt rauhallisen paikan. Epämiellyttäviä kokemuksia Niemellä ei juurikaan ole, mutta hän mainitsee havainneensa joskus jännitystä nuorilla mikittäjillä. Kyse ei ole negatiivisista kokemuksista, vaan ennemminkin ymmärryksestä ja myötätunnosta, nuorilla mikittäjillä ei aina ole vielä kokemusta, ja jännitys on luonnollista. (Niemi 2025.)

Sirén (2025) antaa esimerkin tilanteesta, jossa tilannetaju ja herkkyyks ovat erityisen tärkeitä: Jos mikittäjänä on vanhempi mies ja näyttelijänä nuori teini-ikäinen nainen, jolle mikitys on uusi asia, voi näyttelijälle olla kova paikka esimerkiksi nostaa paitansa ylös ja antaa jonkun vieraan laittaa mikrofonia. Näyttelijälle saattaa olla haastavaa myös yrittää laittaa ohjeiden mukaan yksin mikrofonia, jos näyttelijä ei koe mukavaksi sitä, että mikittäjä laittaa mikrofonin. Silloin on tärkeää, että tilanne toteutetaan turvallisesti ja hienovaraisesti, vaikka pukusuunnit-

telijan tuella. Pukusuunnittelijana rooli on usein myös lukea tilannetta ja varmistaa, että kaikki osapuolet tuntevat olonsa turvalliseksi. Pukusuunnittelija tuntee monesti näyttelijät etukäteen ja voi arvioida, olisiko läsnäolosta hyötyä mikitystilanteessa. Kommunikaatio puvun ja mikittäjän välillä on ratkaisevan tärkeää. Kun viestintä toimii, saadaan tilanteesta kaikille miellyttävä ja turvallinen, ja jokainen pystyy tekemään työnsä hyvin. (Sirén 2025.)

4.2 Vuorovaikutus

Ritala (2025) kertoo, että joissain tilanteissa näyttelijät saattavat vitsailla karkealakin kielellä, mikä on tarkoitettu keventämään tilannetta, mutta ei aina toimi, ja se saattaa vaan tehdä tilanteesta epämukavan ja ahdistavamman. Epämiellyttävää on myös se, jos mikittäjällä on huono hygienia, koska mikitystilanteessa ollaan niin lähekkäin. Myös kuvausolosuhteet voivat tehdä tilanteesta epämukavan. Kannattaa yrittää vaatia sisätiloja aina kun mahdollista. Ja jos kädet ovat kylmät, voi pahoitella, se keventää tunnelmaa. (Ritala 2025.) Niemi (2025) kertoo myös lämpimästä muistosta, jossa mikittäjä oli tuonut lähettimen valmiiksi lämmitettynä, ettei se olisi kylmä. Tällaiset pienet eleet jäävät mieleen ja luovat tunteen, että näyttelijää arvostetaan. (Niemi 2025.)

Vuorovaikutus mikitystilanteessa riippuu paljon siitä, millainen henkilö on vastassa, Niemi (2025) toteaa. Näyttelijöitä on monenlaisia, jotkut haluavat olla ihan hiljaisuudessa ja keskittyä seuraavaan kohtaukseen, jotkut taas tykkäävät jutella ja vaihtaa kuulumisia. Mikittäjän tärkein taito on tilanteen aistiminen. Jo lyhyt vastaus kertoo paljon, jos näyttelijä vastaa niukasti, kannattaa hoitaa työ rauhassa, jos taas keskustelu luistaa, voi jutella enemmänkin. Niemi kertoo olevansa sosiaalinen ja puhelias ihminen. Tuttujen kanssa mikityksen yhteydessä saatetaan vaihtaa kuulumiset. Vaikka jokainen tilanne on erilainen, on tärkeää, että mikittäjä kertoo mitä tekee. Sanallistaminen on näyttelijälle tärkeää. Se osoittaa, että mikittäjä on ammattimainen ja huolehtii siitä, että laitteet ovat mukavasti ja toimivat oikein, eivätkä häiritse näyttelijää. Luottamus mikitystilanteessa syntyy selkeydestä ja avoimuudesta. Hän arvostaa, kun mikittäjä kertoo suoraan, mihin mikrofoni aiotaan laittaa, ja kysyy, sopiiko se. On myös hyvä antaa näyttelijän valita, haluaako pujottaa mikrofonin itse. Jos mikrofonia joudutaan korjaamaan

kesken kuvauksen, on tärkeää, että mikittäjä selittää, miksi tekee niin, esimerkiksi, että mikrofoni rahisee tai näkyy kuvissa. Se auttaa näyttelijää, ettei tarvitse ihmetellä, miksi mikrofonia tullaan koskemaan ja korjailemaan. Ammattimaisuus näkyy juuri tällaisissa yksityiskohdissa, siinä, että ollaan selkeitä, ystävällisiä ja läsnä. (Niemi 2025.)

Kokanderin (2025) mielestä koulutuksessa olisi hyödyllistä käsitellä vuorovaikutustilanteita ja erilaisia ihmistyypppejä, ja että koulussa opetettaisiin tunnistamaan tilanteita ja sovittamaan oma käytös siihen. Hän korostaa myös ammatillista itsetuntoa, sekä mikittäjän, että näyttelijän puolella. Näyttelijälle voi olla kiusallista, jos häneen suhtaudutaan liian varovasti tai etäisesti. Jokainen työntekijä on yhtä tärkeä osa kokonaisuutta, oli kyseessä näyttelijä, runneri tai mikittäjä. Kokander ei koe mikitystä itsessään häiritseväksi, mutta korostaa, että tilanne täytyy toteuttaa rauhassa ja ammattimaisesti. On hyvä tiedostaa, ettei tee näyttelijälle selaista oloa, että mikitys ei ole tärkeää. Jos mikitys tehdään kiireessä tai välinpitämättömästi, se voi rikkoa keskittymisen ennen kuvausta. Tärkeintä on luoda rauhallinen ja merkityksellinen hetki ennen kuvauksia. Kun mikitys tehdään huolellisesti, se tukee näyttelijän työskentelyä, eikä häiritse sitä. Hän liittää tämän laajemmin koko alan kulttuuriseen muutokseen, yhteisen arvostuksen lisääminen on avain siihen, että koko ryhmä olisi yksi arvokas kokonaisuus. (Kokander 2025.)

Kokander (2025) sanoo, ettei hänelle ole väliä, kuka mikin laittaa, ja hän voi hyvin auttaa mikittäjää, jos se nopeuttaa ja helpottaa mikittäjän työtä. Erityisesti tilanteissa, joissa mikrofoni laitetaan vartalon läheisyyteen, on hyvä tarjota vaihtoehto näyttelijälle, jos haluaa esimerkiksi pujottaa mikin itse paidan läpi. Toisaalta on tärkeää, että käytetään maalaisjärkeä ja kommunikoidaan tilanteessa. Esimerkiksi jos lähetintä laitetaan sisäreiteen, on näyttelijän helpompaa laittaa se itse, kuin mikittäjän. Näyttelijät osaavat kyllä laittaa mikin itse, jos heille annetaan siihen mahdollisuus. Parhaimmillaan tilanne sujuu automaattisesti yhteistyössä. Luottamusta lisää se, että mikittäjä on valmistautunut ja rauhallinen. Tärkeää on myös, ettei mikittäjä hermostu, jos tilanne ei mene suunnitellusti. Hän toteaa huomaneensa vasta keskustelun aikana, kuinka merkityksellistä ennakkosuunnittelu oikeasti on. (Kokander 2025.)

Baer (2025) toteaa, ettei koe tarvetta siihen, että mikittäjä selittää koko ajan mitä tekee, mutta sanoo, että se on varmasti hyvä niille, jotka ovat ensimmäistä kertaa

mikitettävänä. Tilanteissa, joissa mikrofoni laitetaan iholle tai paikka on herkkä, on mukava kuulla lyhyesti, mitä ollaan tekemässä, ettei tilanne tunnu oudolta. Hän kertoo myös auttavansa itse aktiivisesti tilanteessa kertomalla mikittäjälle vaatteistaan tai jos paidan alla ei ole rintaliivejä. Tämä helpottaa molempien työtä ja luo luottamusta. Sillä tavalla näyttelijä luo itsekin sen tilan, ettei mikittäjän tarvitse kysellä tai epäröidä. Kommunikointitarve vaihtelee näyttelijöittäin. Jos näyttelijä on kokematon tai ensimmäistä kertaa kuvauksissa, on hyvä, että mikittäjä selittää enemmän. Mikrofonin kiinnittämiseen liittyen ei ole väliä, kuka sen tekee. Useimmat mikittäjät ovat todella sensitiivisiä siinä. Baer huomaa kuitenkin usein auttavansa mikittäjää käytännön tasolla, koska mikitys on kiva tehdä yhdessä, ja yhdessä tekeminen nopeuttaa mikitystä. (Baer 2025.)

Baer (2025) kertoo, että avoin vuorovaikutus ja rento ilmapiiri tekevät mikitystilanteesta helpomman. Hän vertaa mikitystä maskeeraukseen, jossa vuorovaikutus on luonnollista ja näyttelijä helposti päästää ihmisen lähelle. Kun ihmisen päästää fyysisesti niin lähelle, siinä muodostuu ammattimainen läheisyys, ja se on osa työtä, johon myös tottuu. Mikittäjät ovat usein hiljaisempia ja keskittyvät tekniseen työhönsä. Usein mikittäjät puhuvat vain siitä, mihin teippi laitetaan tai miten mikrofoni kiinnitetään. Olisi mukavaa, jos mikittäjäkin kohtaisi ihmisen, ei pelkkää työtehtävää, ei se ole pelkkä tekninen asia ja onhan se aina helpompaa, jos voi jutella siinä samalla. Ero suomalaisen ja kansainvälisen tuotantokulttuurin välillä on se yhteisöllisyys, se tekee suomalaisesta työilmapiiristä lämpimän ja välittömän. On tärkeää säilyttää tasavertainen asenne kaikkia työryhmän jäseniä kohtaan, olla helposti lähestyttävä ja arvostaa kaikkien työpanosta, se on osa yhteistä tekemistä. (Baer 2025.)

4.2.1 Näyttelijän kohtaaminen

Sirénin (2025) mukaan sosiaalisten tilanteiden lukutaito on keskeistä mikitystyössä. Ihmisiä on niin erilaisia, ja monesti se on haastavin asia, varsinkin kun tullaan alalle. Tilanteet voivat olla jännittäviä sekä mikittäjälle että näyttelijälle. Erityisen tärkeää on huomioida tilanteet, joissa näyttelijä on ensimmäistä kertaa kuvauksissa. Jos pukeminen ja mikitys ovat uusia asioita, se vie enemmän aikaa

ja siinä tarvitaan enemmän läsnäoloa ja kärsivällisyyttä. Tilanteen lukutaito kehittyy ajan ja kokemuksen kanssa, mutta sen tärkeys kannattaa ymmärtää heti alusta asti. Hyvä mikittäjä osaa lukea tilanteita, välillä ollaan pienessä tilassa ja vähissä vaatteissa, ja se on ihan normaalia. Hän korostaa, että on tärkeää antaa aikaa sekä itselle että näyttelijälle. (Sirén 2025.)

Omalla kohdallaan Ritala (2025) ei ole kokenut mitään erityisen epämiellyttävää nappimikitystilanteessa. Mikittäjä saa tehdä työnsä, toki jos on tilanne, missä lähetin pujotetaan nilkkaan, hän pujottaa sen mieluiten itse tai jos nappimikrofoni pitää painaa rintakehään kiinni, hän painaa sen mieluiten itse. Mikittäjän olisi hyvä olla reipas ja suoraviivainen, ei tarvitse selitellä liikaa tai pyydellä anteeksi, voi sanoa kohteliaasti asioita, muttei tarvitse koko ajan pahoitella, se voi olla raskasta näyttelijälle, jos on liian anteeksipyyteleväinen. Mikitys on yhtenä osana näyttelijän työtä, yhtä lailla kuin kameran edessä oleminen, ennen sitä on pukeminen, maski ja mikitys, ja se on osa työtä. Mikittäjän sosiaalinen lukutaito on todella tärkeää, vuorovaikutus ja tilannetaju. Mikittäjän on tärkeä huomioida se, jos näyttelijä yrittää keskittyä tai käy tekstiä läpi, ettei keskeytä ja ala keskustelemaan silloin. Epämiellyttävimpiä tilanteita ovat ne, joissa mikittäjä toimii liian nopeasti tai ilman ennakkokeskustelua. Jos käy korjaamassa mikrofonia, on hyvä sanoittaa se, ennen kuin työntää käden toisen paidan alle. Mikittäjän on hyvä kertoa avoimesti mitä tekee, mutta ei väkisin selittää kesken kohtauksen teon. Tällaisissa tilanteissa tilannetajun tärkeys korostuu. On myös hyvä, jos mikittäjä kysyy tarvittaessa luvan ennen kiinnitystä. Tämä lisää turvallisuuden tunnetta ja auttaa yhteistyössä. (Ritala 2025.)

Tärkeimmäksi asiaksi Kokander (2025) nostaa kuitenkin kommunikaation. Näyttelijät ovat yksilöitä, jotkut haluavat vetäytyä sivuun mikityksen ajaksi, toiset haluavat hoitaa sen nopeasti siinä missä ovat. Teatteritausta vaikuttaa tähän, koska teatterissa ei ole pukukoppeja ja vaatteita vaihdetaan kollegoiden edessä. Hän kertoo arvostavansa näyttelijöitä, jotka uskaltavat sanoa suoraan, jos tilanne ei tunnu turvalliselta, mutta myöntää, että useimmat yrittävät vain selvitä ja miellyttää. On todella hyvä, että mikittäjä kysyy ja varmistaa monta kertaa, eikä olettaa mitään. Näyttelijälle on hyvä antaa monta mahdollisuutta sanoa, jos jokin ei tunnu hyvältä tai ei koe oloaan mukavaksi. Osa mikittäjistä on luontevasti vuorovaikutteisia ja huolehtii näyttelijän olosta, toiset taas vetäytyvät omiin teknisiin tehtäviinsä. Hän arvostaa sitä, että mikittäjä kysyy ja varmistaa, vaikka se joistakin

voisi tuntua liialta. On paljon parempi, jos joku ajattelee, että on ärsyttävää, kun kyselee liikaa, kuin että näyttelijä kokisi olonsa turvattomaksi. Kun kohtaa kaikki yksilöinä, eikä ole mitään, niin se on paras tapa lähestyä näyttelijää. (Kokander 2025.)

4.2.2 Mikitys kiireen keskellä

Sirén (2025) tuo esiin, että mikittäjän työ on usein aikataulujen puristuksessa. Mikittäjällä on usein epäkiitollinen asema, koska kiire on kova. Mikitys on yleensä viimeinen vaihe ennen kuin näyttelijä viedään settiin, ja samaan aikaan radiopuhelimesta jo huudetaan, että tarvitaan näyttelijä paikalle. On tärkeää, että mikittäjä saa tehdä työnsä rauhassa. Tilanne täytyy hoitaa rauhallisesti, vaikka kiire painaa päälle. On väärin paineistaa äänipuolen ihmisiä loppuvaiheessa, varsinkin jos se on toistuvaa. Silloin myös näyttelijälle voi tulla negatiivinen olo mikityksestä, ja koko mikitysprosessi saattaa ruveta tuntumaan kuormittavalta, jos kiireen tunne toistuu usein. (Sirén 2025.)

Sirén toteaa, että mikityksen paikka kannattaa miettiä etukäteen. Joskus mikitys voidaan tehdä setissä, mutta useimmiten se on rauhallisinta pukumaskitilassa. Siellä on vähemmän häiriötekijöitä, ja voidaan varmistaa, että näyttelijä tuntee olonsa mukavaksi. Pukupuoli osaa usein myös arvioida, missä mikitys kannattaa tehdä, onko järkevää kiirehtiä settiin ja tehdä se siellä, vai pukumaskitilassa rauhassa, jonka jälkeen lähteä settiin täysin valmiina. Suositeltavaa olisi tehdä mikitys mahdollisuuksien mukaan pukumaskitilassa, koska setissä on paljon ihmisiä ja kamerat käyvät ja monitoreilla on paljon ihmisiä, jotka näkevät mitä setissä tapahtuu. Pukumaskitilassa mikittäminen on rauhallisempaa, eikä tarvitse miettiä, kuka katsoo. (Sirén 2025.)

Kiireen keskellä on tärkeää keskittyä ihmiseen, vaikka olisi vain kolmekymmentä sekuntia aikaa, se kannattaa käyttää täysillä siihen näyttelijään. Rauhallisuus tarttuu. Kokeneemmat työntekijät voivat myös tukea uusia. Jos on tehnyt jo enemmän tuotantoja, pystyy lukemaan tilanteen paremmin ja auttaa muita. Informaation kulkeminen on tärkeintä, ja välillä on tilanteita, missä informaatio kulkee setistä pukumaskiin ja äänelle jo ennen, kuin se on virallista, jos setissä ollaan

hereillä ja läsnä. (Sirén 2025.) Esimerkiksi, jos näyttelijän paita vaihtuu, puvustajat voivat kertoa siitä jo etukäteen mikittäjälle, jolloin mikittäjä on vaihdossa mukana, eikä häntä tarvitse odotella vaihtoon.

Ritalan (2025) mukaan kokemukset nappimikitystilanteista ovat pääosin positiivisia, vaikka niihin liittyy usein kiire ja säätöä. Ensimmäisenä nappimikityksestä tulee mieleen hirveä kiire. Vaihdoille annetaan muutama minuutti, jonka jälkeen nappimikityskin pitäisi ehtiä tekemään. Työtahti kuvauksissa on muuttunut vuosi vuodelta nopeammaksi, mikä tekee mikitystilanteista entistä hektisempiä. Harvoin mikitykset tapahtuvat täysin rauhassa. Mikityksen nopeuttamiseksi yritetään myös ennakoida, miten saadaan mikrofoni niin, ettei esimerkiksi nopeiden vaihtojen aikana tarvitsisi korjata mikrofonia, vaan se voisi olla kaikkien vaatekerrosten alla, vaihdoista huolimatta. (Ritala 2025.) Tämä voi toimia tilanteissa, missä laitetaan esimerkiksi alustoppiin nappimikrofoni kiinni, ja päällyspaitaa vaihdetaan. Kaikkien kerrosten alle nappimikrofonია ei kannata piilottaa, vaikka se helpottaisi vaihtoja, mutta silloin se ei kuulosta tarpeeksi hyvältä. Usein juuri vaihdot ja kuvauksien aikaiset tilanteet ovat kaikkein sekavimpia, kertoo Ritala (2025). Näyttelijä saattaa jo harjoitella repliikkejä, kun mikrofonia vaihdetaan kiireessä. Vaihdot ovat yleensä koko työryhmän osalta kaoottisia, eivät vain mikittäjän tai näyttelijän näkökulmasta. Ensimmäinen kuvauspäivä on usein ainoa, jolloin on vähän aikaa mikitykselle. Kiire leimaa kuvauksia. Kiire näkyy ja tuntuu kaikkialla, ja vaikka mikittäjät kuulevat hoputusta radiopuhelimista, on tärkeää pysyä rauhallisena. Parhaissa mikitystilanteissa on rauhallinen ilmapiiri ja miellyttävä mikittäjä, joka ei kiirehdi, vaan tekee rauhallisesti ja huolellisesti oman työnsä. Pitää muistaa, että kiireen keskellä ei kannata hätiköidä. (Ritala 2025.)

Kokanderin (2025) mukaan kiire ja aikapaineet ovat usein koko tuotannon ongelma, eivät yksittäisten työntekijöiden. Kiireen tunne syntyy usein siitä, että huu-dellaan ja kysellään radiopuhelimen kautta ja hoputetaan, vaikka ihmiset tekevät työtään. Kokander sanoo, että se on epämiellyttävien asia, kun radiopuhelimesta kuuluu kyselyä, missä näyttelijä on, vaikka oltaisiin mikityksessä ihan oikeaan aikaan. Tämä luo painostavan tunnelman ennen kuvausta. Näyttelijälle kaikkein painajaismaisinta on tilanne, jossa kiire ja hermostuneisuus tarttuvat jo ennen kuvauksen alkua. (Kokander 2025.)

Rickman (2025) puhuu kiireestä, ja sen vaikutuksista työtilanteisiin. Olisi tärkeää pitää hengitys rauhallisena ja pysymään maadoittuneena, vaikka tilanne olisi hirveän kiireinen, koska näyttelijä aistii mikittäjän tunnetilan välittömästi. Jos mikittäjä kiirehtii ja stressaantuu, se tarttuu näyttelijään. Näyttelijät työskentelevät usein tunnepitoisissa tilanteissa, ja siksi mikittäjän rauhallisuus on tärkeää. Tämä on Rickmanin mukaan olennainen osa hyvää ja ammattimaista työtettä. (Rickman 2025.)

Kokemus ja ammattitaito näkyvät siinä, että Niemi (2025) osaa nykyään sanoa, jos jokin tuntuu epämiellyttävältä. Hän kertoo tilanteista, joissa on pyytänyt pientä hetkeä ennen mikitystä, jos on yrittänyt keskittynyt vaikeaan kohtaukseen. Samalla ymmärtää kiireen, joka kuvauksissa on jatkuvasti läsnä ja kaikille on annettu liian vähän aikaa. Kameratyössä kokee rytmin olevan olennaista, pitkään päivittäissarjassa työskentely opetti lukemaan setin tahtia. Tämä hiljainen tieto auttaa ymmärtämään, milloin on mikityksen aika ja milloin ei. Mikityksen hetki osuu usein yhteen muiden vaiheiden, kuten vaatteiden vaihdon kanssa. Kiireestä huolimatta on tärkeää, että mikitys toteutetaan rauhassa ja yhteistyössä muiden osastojen kanssa, erityisesti puvustajien. Jos mikittäjä ja puvustaja toimivat yhdessä ja suunnittelevat mikityksen jo etukäteen, se helpottaa näyttelijän työtä. Välillä näyttelijälle on helpottavaa, kun ei tarvitse itse tehdä päätöksiä kiireessä, vaan joku on miettinyt kaiken valmiiksi. Mikitystilanne on paras silloin, kun se sujuu saumattomasti osana koko tuotannon rytmiä ja näyttelijä voi keskittyä seuraavaan kohtaukseen tietäen, että mikitys toteutetaan rauhassa ja ammattimaisesti.

Baer (2025) kertoo, että kiire on usein läsnä etenkin tv-tuotannoissa. Hän arvostaa sitä, kun mikittäjä tulee laittamaan mikin hyvissä ajoin, eikä silloin tarvitse säätää kaiken muun keskellä. Paikalla, jossa mikitys tehdään, ei ole juurikaan merkitystä. Tärkeintä on, että mikittäjä on valmistautunut ja tietää etukäteen, kenelle mikrofoni tulee ja millainen vaatetus on kyseessä Baer kertoo, ettei häntä haittaa, vaikka mikitys tulisi vähän myöhässä tai kiireen keskellä, siihen osaa suhtautua käytännönläheisesti ja huomioiden tilanteen. Mikitys usein osuu viimeiseksi vaiheeksi ennen kuvauksen alkua. On tärkeää, että kaikki saavat työrauhan ja annetaan oma aika tehdä työ kunnolla. (Baer 2025.)

4.2.3 Läheisyyskoreografien näkökulma

Niemi puhuu myös mikitystilanteen intiimiydestä. Monelle mikittäjälle uuden ihmisen kohtaaminen voi jännittää. Hänen mukaansa ongelmana on, ettei alalla ole yhtenäistä toimintamallia ja jokainen tekee omalla tavallaan. Hän rinnastaa tämän läheisyyskoreografian työhön, jossa myös mennään hyvin lähelle toista ihmistä, ja toivoisi mikitykseen enemmän selkeyttä ja yhteisiä käytäntöjä. (Niemi 2025.)

Läheisyyskoreografina Niemi (2025) korostaa samanlaista toimintatapaa nappimikitystilanteeseen, kertoo mitä tekee ja miksi. Erityisesti nuorten näyttelijöiden kanssa tämä on tärkeää, alaikäisille voi olla tosi hankalaa olla vähissä vaatteissa. Siksi on hyvä kertoa rauhallisesti, mitä aiotaan tehdä ja miksi. Kiireessäkin on tärkeää pysyä rauhallisena, mitä enemmän mikittäjä hätääntyy, sitä enemmän näyttelijälle välittyy kiireen tunne. Rauhallinen ja varma olemus luo turvallisuutta näyttelijälle. Hän kehottaa mikittäjiä kertomaan mikityksen tarpeesta ja syystä, esimerkiksi se, että ei saada puomeilla tarpeeksi hyvin dialogia talteen, jonka takia laitetaan nappimikrofoni. Tällainen selitys auttaa näyttelijää ymmärtämään mikityksen merkityksen ja lievittää jännitystä. Pitää muistaa myös luvan kysyminen, esimerkiksi paidan nostamisessa. Tällaiset kysymykset osoittavat kunnioitusta ja luovat luottamusta. Hän muistuttaa, että kaikkien taustat ovat erilaisia, eikä voi tietää, millaisia kokemuksia ihmisillä on. Siksi mikitystilanteissa pitää olla herkkä ja hienovarainen. Läheisyyskoreografit ovat yleensä myös läsnä mikityksissä, ennen heitä vaativia kohtauksia. Näissä tilanteissa tekee yhteistyötä puvustajan ja muun tiimin kanssa ja auttaa tarvittaessa myös mikityksessä. (Niemi 2025.)

Heinonen (2025) puhuu laajasti suostumuksen ja turvallisuuden kysymyksistä tuotantotilanteissa. Kyseessä on tyypillisesti asia, joka "täytyy tehdä", eikä se ole aina vapaaehtoista. Harvoin on tilanteita, joissa esiintyjä voisi itse valita, mikiteitäkö hänet vai ei. Sen takia suostumusta ei pidä kysyä tilanteissa, joissa sitä ei oikeasti voida antaa. Jos henkilö ei voi kieltäytyä, ei kannata kysyä lupaa mikittää, koska se luo vääränlaisen vaikutelman valinnanvapaudesta. Hän muistuttaa, että suostumusta tulee kysyä vain silloin, kun on 100 prosenttia mahdollista, että myös ei on hyvä vastaus. Pelkkä suostumuksen kysyminen ei aina ole tehokkain tapa luoda turvallinen ja kunnioittava ilmapiiri. Informoitu lähestyminen

sen sijaan olisi parempi tapa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että mikitystilanteessa toimitaan avoimesti ja selkeästi, esitellään itsensä, kerrotaan mitä tullaan tekemään ja milloin, sekä missä tilassa se tapahtuu. Tärkeintä on, että esiintyjää ei yllätetä, mitä enemmän ihmisillä on tietoa etukäteen, sitä neutraalimmin ja rennommin he suhtautuvat tilanteeseen. Esimerkiksi mikittäjä voi kertoa kuka on, kertoo että hoitaa mikityksen ja mikitys tehdään, kun pukumaski on valmis. Informoidussa lähestymisessä on myös tärkeää antaa vaihtoehtoja. Esimerkiksi kysymällä, haluaako näyttelijä pujottaa mikrofonin itse vai pujottaako mikittäjä. Tällainen pieni valinnan mahdollisuus tekee tilanteesta miellyttävämmän ja neutraalimman. (Heinonen 2025.)

Rickman (2025) miettii myös, että mikittäjän työssä keskeistä suhteessa näyttelijään on ennakointi ja näyttelijän huomioiminen. Se, että käy esittelemässä itsensä etukäteen ja kertomassa mikityksestä, on traumainformoitua työtapaa. Tämä tarkoittaa, että näyttelijälle annetaan hetki valmistautua henkisesti siihen, mitä on tulossa. Rickmanin mukaan jo se, että käy moikkaamassa ja kertomassa tulevansa kohta mikittämään, antaa näyttelijälle mentaalisen tauon ja mahdollisuuden varautua tilanteeseen. Näin mikityks ei tule yllätyksenä, vaan siitä syntyy turvallisempi olo. Luottamus rakentuu siitä, että mikittäjä ymmärtää, kenen kanssa on tekemisissä, tiedostaa erilaiset taustat ja kulttuurierot. Kaikkea ei myöskään tarvitse tietää etukäteen, kunhan ottaa asiat huomioon, ja kysyy. Meillä kaikilla on erilainen suhtautuminen kosketukseen, myös näyttelijöillä.

Niemi, Heinonen ja Rickman puhuvat samasta asiasta, vähän eri sanoilla. Mikittäjän olisi hyvä huomioida tämä, kuinka tärkeää on alustaa mikitystilanne etukäteen, jos se vain on mahdollista. Välillä kuvauksissa ei ole mahdollista käydä etukäteen esittäytymässä, jos mikittäjä on kiinni muissa tehtävissä, ja pääsee vasta silloin esittäytymään, kun itse mikityks tapahtuu. Silloin varsinkin on hyvä muistaa esittäytyä, kertoa mitä tekee ja kohdata näyttelijä yksilönä.

Heinonen (2025) painottaa asenteen merkitystä. Mikitystilanteeseen on hyvä mennä neutraalilla ja positiivisella otteella. Esittäytyminen, ystävällinen käytös ja positiivinen asenne auttavat tekemään tilanteesta tavallisen ja mukavan. Ei kuitenkaan kannata lähestyä liian varovaisesti tai ylikorostaa hienovaraisuutta, sillä joskus suostumuksellisuuden korostaminen voi herättää enemmän epävarmuutta. Esimerkkinä tilanne, jossa mikittäjä lähestyy ja kysyy hiljaisella äänellä,

voisiko hän tulla mikittämään, saako koskettaa, tai onko hetki turvallinen. Tällainen lähestymistapa voi saada esiintyjän miettimään, onko tilanne oikeasti vaarallinen, kun sitä esitellään niin herkkänä. Siksi hän suosittelee enemmän reipasta ja luonnollista asennetta. (Heinonen 2025.)

Heinonen (2025) mainitsee myös käytännön ohjeen liittyen kehon koskemattomuuteen. Aina sellainen nyrkkisääntö, että bikinialueet, eli alueet, jotka bikinit peittäisivät, niihin ei koske kukaan muu kuin henkilö itse. Tämä koskee erityisesti rintojen, pakaroiden ja haaran seutua. Jos mikitys täytyy tehdä näillä alueilla, se toteutetaan niin, että mikitettävä ohjataan tekemään se itse sanallisesti ohjattuna. Aina voi myös kysyä konkreettisesti, haluaako henkilö laittaa mikin itse. Hän muistuttaa, että ihmisillä on yksilöllisiä rajoja, esimerkiksi maha voi olla herkkä alue joillekin, mutta ei kaikille. Turvallinen ja kunnioittava mikitystilanne syntyy informoimalla, antamalla valinnan mahdollisuuksia ja säilyttämällä tilanteen luonnollisena ja positiivisena. Kohteliaisuus, informointi ja vaihtoehtojen antaminen vievät pitkälle. Suostumusta kysytään vain silloin, kun se on aidosti mahdollista. (Heinonen 2025.)

Erytiesi aloittelevien ja kameratyöskentelyyn tottumattomampien näyttelijöiden kanssa on tärkeää sanallistaa ääneen, mitä tapahtuu ja miksi. Rickman (2025) kertoo, että vaikka mikittäjä ei voi selittää kaikkea, on hyvä puhua ääneen omia ajatuksia, esimerkiksi mikin sijoittelusta. Tällä tavoin näyttelijä pysyy mukana tilanteessa eikä koe, että hänelle vain tehdään asioita. Näin näyttelijälle jää tunne osallisuudesta ja kontrollista omaan kehoonsa. Tärkeää on sanoittaa omaa tekemistä, ennen kuin toimii. On myös hyvä huomioida, milloin puhe on hyödyllistä, ja milloin liiallista, ettei häiritse näyttelijän keskittymistä, mutta oleelliset asiat on hyvä sanoittaa.

Luottamuksen rakentamisesta puhuttaessa Rickman (2025) viittaa Brené Brownin BRAVING-malliin ja käy läpi sen osa-alueita. Ensimmäisenä Rickman mainitsee rajat, miten luottamusta rakennetaan kunnioittamalla erilaisuutta, on se, että niitä rajoja kunnioitetaan. Toisen ihmisen rajoja ei voi tietää, joten niitä täytyy kysyä ja kunnioittaa. Näin yksinkertainen, että kysyy, voi jo itsessään olla luottamusta rakentava teko. Seuraavaksi luotettavuus, että on johdonmukainen tekemisessään, eikä tule yllätyksiä. Näyttelijän luottamus vahvistuu, kun mikittäjä toimii ennustettavasti ja kertoo etukäteen mitä tekee. Vastuunotto, liittyy siihen, jos

tapahtuu jotakin, esimerkiksi koskee väärään paikkaan, niin huomaa sen ja pyytää anteeksi. Tällöin virhe ei jää ilmaan, vaan siitä otetaan vastuu. Näin säilytetään luottamus ja osoitetaan ammattimaisuutta. Luottamuksellisuudesta nousee esiin se, että jos mikittäjä saa tietoonsa jotakin luottamuksellista, se tieto ei leviä, vaan pysyy mikittäjällä. Näyttelijän pitäisi pystyä luottamaan siihen, ettei hänen henkilökohtaisia tai kehollisia asioitaan levitetä muille. Rehellisyys siinä, että vaikka jokin asia olisi vaikea sanoa tai tehdä, mutta jos se on parempi, niin se kannattaa tehdä, vaikka se olisi vaikeaa. Tämä liittyy siihen, että joskus uuden opettaminen tai toimintatapojen muuttaminen voi tuntua epämukavalta, mutta pitkällä tähtäimellä se parantaa työilmapiiriä. Myös ei tuomitsevuus on erittäin tärkeä, jokainen saa tulla kohdatuksi sellaisena kuin on. Ei tarvitse pelätä, että nolataan. Tällainen ilmapiiri rohkaisee myös uusia tekijöitä kysymään ja oppimaan. Hyväntahtoisuus, ajattelee toisesta lähtökohtaisesti hyvää. Usein väärinkäsitykset johtuvat tietämättömyydestä tai huonosta päivästä, eivät tahallisesta ilkeydestä. Katsekontakti ja kehonkielen lukeminen on keskeistä luottamuksen rakentamisessa, kommunikaatiostamme 90 % on sanatonta viestintää. (Rickman 2025.)

Luottamus nousee toistuvaksi teemaksi. Rickman (2025) sanoo, että mikittäjän ammattitaito ja kokemus luovat jo lähtökohtaisesti turvallisuuden tunnetta. Näyttelijä pystyy rentoutumaan, kun hän tietää olevansa osaavan ihmisen käsissä, ei satunnaisen henkilön.

Oma kokemukseni läheisyyskoreografian kanssa työskentelystä on erittäin hyvä. Kun läheisyyskoreografi saapuu settiin, hän on yleensä tullut etsimään mikittäjää, ja informoinut jo etukäteen kohtauksista, missä ei voi olla nappimikrofonia. Silloin mikittäjä tietää etukäteen, mihin kohtauksiin sitä ei voida laittaa, eikä mene turhaan juuri ennen kohtausta kyselemään asiasta ja häiritsemään kohtauksen valmistelua. On ollut todella selkeää ja helppoa työskennellä läheisyyskoreografian kanssa, kun on otettu mikitys huomioon. Silloin kun valmistaudutaan läheisyyskoreografiaa tarvitseviin kohtauksiin, on hyvä, ettei tule ylimääräisiä häiriötekijöitä, ettei keskittyminen herpaannu. Läheisyyskoreografilta tulee usein myös kirjallinen tiedote kohtauksista ja mitä tulee tapahtumaan, se valmistaa ja tuo selkeyttä koko työryhmälle.

4.2.4 Pukusuunnittelijan, näyttelijän ja ääniassistentin yhteistyö

Sirénin (2025) koulutuksen aikana mikitystä ei käsitelty pukusuunnittelijan näkökulmasta, se tuli vasta käytännön ja kokemuksen kautta tutuksi, harjoituselokuviissa ja työelämässä. Kokemuksia nappimikitystilanteista on kertynyt monenlaisia ja niitä on yhtä monta kuin mikitettävääkin. Jännittävimpiä hetkiä ovat ne, kun näyttelijällä on hyvin vähän vaatetta päällä. Jos yläosa on paljaana, joudutaan miettimään yhdessä mikittäjän kanssa, miten mikitys toteutetaan tai voiko mikrofonia edes laittaa minnekään. Kun vaatetta on enemmän ja vaatekerroksia on useita, mikin saa helpommin piiloon kerrosten väliin. (Sirén 2025.)

Hyvä yhteistyö näkyy käytännön työssä. Sirén (2025) kertoo, jos huomataan, että nappimikrofoni näkyy kamerassa, voidaan yhdessä korjata tilanne nopeasti puvun ja mikittäjän välillä. Yhteistyö ja tiedonkulku tekevät monesta asiasta helpompaa, eikä välikäsiä välttämättä tarvita. Pukuosasto voi pilata mikittäjän työn repäisemällä paidan kauluksen auki kiireessä, jolloin mikrofoni saattaa tulla näkyviin tai toisinpäin, jos mikittäjä mikittää ja jättää paidan repsottamaan, eikä huomauta siitä puvulle. Kun kommunikaatio toimii, voidaan ennakoida ongelmatilanteita ja ratkaista ne yhdessä. Esimerkiksi vaatet materiaaleihin, lähettimen sijoitukseen tai vaatteiden vaihtoihin liittyvät asiat voidaan sopia yhdessä ja mahdollisuuksien mukaan etukäteen. Pitää olla myös arvostusta toisen työtä kohtaan, on tärkeää arvostaa toisen ammattitaitoa. Äänipuolella halutaan mahdollisimman hyvä ääni, mutta samalla pitää muistaa, ettei pukuja saa vahingoittaa. (Sirén 2025.) Kunnioitus pukuosastoa kohtaan näkyy siinä, kuinka huolellisesti ja varovasti puvuston vaatteita käsittelee. On myös hyvä kysyä, onko mikitettävässä vaatteessa jotakin, mikä pitäisi ottaa huomioon. Esimerkiksi epookkia tehdessä eli herkkien materiaalien kanssa pitää olla huolellinen, ettei mikitys vahingoita vaatteita.

Sirénin (2025) mukaan projektien alussa kestää hetki, että tutustuu ja oppii tuntemaan toisen työtavat, varsinkin, jos ollaan ensimmäistä kertaa tekemässä töitä yhdessä. Luottamus syntyy, kun molemmat osapuolet ymmärtävät toistensa rajoitukset. Jos pukuosasto huomaa, että mikrofoni on jäänyt huonoon paikkaan, tai toisinpäin, jos mikittäjä huomaa, että vaate on huonosti, tulee heidän siitä toisilleen kertoa ja näin yhteistyö sujuu. (Sirén 2025.) Mikittäjän olisi hyvä kertoa

aina näyttelijälle ja puvulle, jos käyttää esimerkiksi Sticky Stuffia vetoketjuissa, ettei vetoketjut mene rikki ja pilalle sen takia. Sirénin (2025) mukaan pukuosasto saattaa huomata monitoristakin, jos näyttelijä on koskemassa vetoketjuun, ja he pystyvät reagoimaan siihen, ennen kuin vetoketju on pilalla Sticky Stuffin takia. Vaatteiden kohtelu on vastuullista työtä, vaatteet voivat olla vuokrattuja tai yksityishenkilöiden, joten niihin ei saa tehdä muutoksia ilman lupaa. Esimerkiksi reikiä ei saa leikata omin päin vaatteisiin. Mikittäjän pitää osata ottaa palautetta vastaan, ja muuttaa toimintaansa sen mukaan. Kiireessä tapahtuu virheitä, mutta niistä pitää oppia, jos laittaa vääränlaisen teipin ja siitä jää jäljet, se ei ole maailmanloppu, mutta palautetta pitää osata ottaa vastaan. Silloin sama virhe ei toistu. (Sirén 2025.)

Sirénin (2025) mielestä mikitys ei rajoita pukusuunnittelua, kunhan yhteistyö toimii. Pitää pitää mielessä se, että lähettimen täytyy mahtua johonkin, mutta ei tarvitse antaa sen ohjata suunnittelua, ammattilaiset kyllä keksivät keinot. (Sirén 2025.) Toimiva yhteistyö helpottaa kaikkien työtä, pukuosasto auttaa mikittäjää, joka helpottaa mikittäjää, mutta myös näyttelijän työtä. Sirén (2025) kertoo, että hyvä työilmapiiri on ratkaiseva tekijä. Jos tuotannossa on huono ilmapiiri, se ruokkii sitä, että kaikki pesevät kätensä vastuista. Kun taas ilmapiiri on hyvä, se näkyy kaikessa, myös näyttelijän olossa. Yhteistyö äänitiimin kanssa on parhaimmillaan avointa keskustelua. Jos ääni-ihmiset kertovat etukäteen, että tietty vaate aiheuttaa ongelmaa, yleensä löytyy toinen vaihtoehto, joka toimii paremmin. Kaiken tarvitsee kuitenkin olla hyvin perusteltua. (Sirén 2025.)

Kokander (2025) toteaa, että ennakkosuunnittelu mikityksessä on merkittävää ja ennakkosuunnittelua arvostetaan. Saattaa olla turhauttavaa, jos sovituksissa ei ole huomioitu mikitystä ja kuvauksissa joudutaan toteamaan, että mikrofonia ei saa mihinkään kiinni. Vastapainoksi on myös tilanteita, jossa mikitys on mietitty tarkasti jo ennen kuvauksia, jos on jokin haastava puku. Esimerkiksi hahmolla oli koko elokuvan sama haalari päällä, mutta myös vyölaukku. Vyölaukkuun tehtiin reikä, niin että mikkipiuhan sai pujotettua sitä kautta, mutta lähetin oli kätevästi vyölaukussa, ja sitä pystyi säätämään sitä kautta helposti ja nopeasti. Tällainen suunnittelu tekisi työstä kaikille miellyttävämpää, mutta se on aika harvinaista ylellisyyttä. Ennakkosuunnittelu estäisi monia hankalia tilanteita, joissa näyttelijä joutuu "mikkitelineeksi" ja mikitys tehdään hätäisesti. Esimerkiksi silloin, kun kuvauspaikalla ei ole vaihto- tai pukeutumistilaa, voi tulla paine siihen, että pitäisi

vaihtaa vaatteet kaikkien edessä, tai muuten leimataan hankalaksi. Kokander muistuttaa, että tällaisissa tilanteissa kyse ei ole näyttelijästä, vaan tuotannon suunnittelusta. (Kokander 2025.) Joskus mikitystilanteet voivat silti olla käytännössä hankalia, kun mikitykselle ei ole omaa aikaa eikä paikkaa. Sirén (2025) kertoo, että etenkin ulkokuvaauksissa ja luonnon keskellä tarvitaan luovia ratkaisuja. Jos ei ole telttaa tai vaihtotilaa, on hyvä olla mukana kankaita, joista voi nopeasti rakentaa pienen sovituskopin, jotta näyttelijä saa rauhassa vaihtaa tai tulla mikityksi. (Sirén 2025.)

4.2.5 Neuvoja opiskelijoille

Sirénin (2025) neuvo opiskelijoille on yksinkertainen mutta tärkeä, aina saa ja pitää kysyä apua. Jos jännittää, se kannattaa sanoa ääneen. Hän muistuttaa, että myös puvustajalla voi olla jännitystä, etenkin ensimmäisissä tuotannoissa. Jos pyytää apua ja kertoo, ettei ole varma, miten toimia, puvustajat ja pukusuunnittelija auttaa mielellään. Näin myös näyttelijälle välittyy turvallinen tunne. Elokuvalalla on aina oletus, että kaikki on todella nopeita ja hyviä, mutta ihan hyvin voi sanoa harjoittelevansa vielä ja pahoitella, jos on vielä hitaampi. Kun on avoin ja läsnä tilanteissa, sillä pääsee pitkälle. Tilat ovat yleensä ahtaat, ja vaikka nappimikitys on toisen ihmisen lähellä olemista, voi maskibussin nurkassa joutua olemaan oikeastikin todella lähekkäin ja se on ihan normaali asia. Tilannetaju ja rauhallisuus ovat tärkeimpiä taitoja. Toiset näyttelijät haluavat jutella mikityksen aikana, toiset keskittyä hiljaa. On tärkeää lukea, kumpi on kyseessä, ja mukauttaa oma toiminta sen mukaa. Hän painottaa myös työilmapiirin vaikutusta. Jos pukuosasto on rauhallinen, se rauhoittaa myös näyttelijän. Kun kaikilla on olo, että he voivat tehdä työnsä turvallisesti, lopputulos on aina parempi. Lopuksi Sirénin viesti tiivistyy yhteen ajatukseen: Me tehdään toistemme työstä parempaa. Kun puvustus ja ääni tukevat toisiaan, lopputulos on sekä teknisesti että taiteellisesti parempi, ja mikä tärkeintä, kaikilla on parempi olla. (Sirén 2025.)

Niemi (2025) muistuttaa opiskelijoita, ettei näyttelijöitä tarvitse pelätä. Näyttelijät ovat tottuneet siihen, että heitä puetaan, maskeerataan ja mikitetään. Tärkeintä on rauhallisuus ja lempeä läsnäolo. Hengitä syvään ja puhu rauhallisesti, kerro yksinkertaisesti mitä aiot tehdä. Muista olla myös huolellinen, hätiköinti lisää vain

ongelmia ja vie aikaa. On parempi ottaa oma rauhallinen hetki ja tehdä työ kunnonlla. Rauhallisuus, selkeys ja ammattitilpeys tekevät tilanteesta turvallisen ja sujuvan. Niemi muistuttaa lopuksi työn merkityksestä, jos kukaan ei ota dialogia talteen, turhaan se näyttelijä edes puhuu. Kaikki tekevät yhteistä työtä ja jokaisella on oma tärkeä roolinsa siinä, että kohtauksesta tulee onnistunut. (Niemi 2025.)

Ritala (2025) korostaa hyväksyntää ja selkeyttä, kannattaa hyväksyä se ja asennoitua siihen, että tämä työ on hankalaa ja hankalia tilanteita tulee. Kannattaa muistaa aina pyrkiä olemaan mahdollisimman selkeä, ettei tule yllätyksiä. Suurin osa tilanteista ovat ihan maalaisjärjellä mietittäviä asioita, eikä niitä kannata jännittää liikaa. Näyttelijät ovat yleensä sopeutuvaisia, varsinkin ne, jotka ovat tehneet jo enemmän näyttelijän hommia, tietää millaista tämä on. Vaikka monet näyttelijät vaikuttavat rennoilta, Ritala korostaa, että näyttelijän työ on erittäin teknistä ja tarkkaa. Yleisesti töitä tehdään elokuvatuotannoissa ahtaissa pienissä tiloissa ihmisten, valojen, kameran ja puomittajien ympäröimänä, eikä saa yksityisyyttä toteuttaa työtään. Siksi pitää muistaa lukea tilannetta, ja antaa myös näyttelijöille rauha tehdä työtään, ja päinvastoin näyttelijöiden pitää ymmärtää se, että myös mikittäjä haluaa vain tehdä työtään. Lopuksi Ritala toteaa, että parhaat hetket syntyvät, kun kaikki keskittyvät siihen mitä tehdään, kaikilla on sama tavoite ja tehdään yhdessä ryhmätyötä. (Ritala 2025.)

Kokander (2025) pohtii, että kouluissa olisi hyvä opetella konkreettisesti nappimikitystä ja näyttelijän kohtaamista, ei sitä muuten opi. Pitää muistaa, että opiskelijan ei tarvitse yrittää olla valmis ammattilainen. Muistaa olla oma itsensä, kysyä ja olla läsnä. Tärkeää on myös uskaltaa pitää oma arvo, ei pidä ajatella, että on vain opiskelija ja toi on suuri näyttelijä. Näyttelijät tarvitsevat sen koko ryhmän siihen ympärille, ei näyttelemineen yksin onnistu. Siinä on iso ero, onko toinen työpari vai tekeekö vaan omaa tonttiaan. Nappimikitys pitäisi sisällyttää koulutukseen kokonaisuutena, koska se on olennainen osa koko tuotannon yhteistyötä, se ei ole vain nappimikittämistä, vaan koko ryhmän jäsenenä olemista ja kohtaamista. (Kokander 2025).

Baer (2025) painottaa tilannetajua ja avoimuutta. Jotkut näyttelijät haluavat jutella paljon, ja toiset eivät ollenkaan. Se vaihtelee tosi paljon. Hän kertoo itse ilmoittavansa, jos haluaa keskittyä repliikkeihin, ja pitää sitä normaaliin työkäytäntöön kuuluvana. Tärkeintä mikittäjällä on rohkeus kysyä ja olla oma itsensä. Kunhan

on läsnä ja osaa lukea tilanteita, niin se menee hyvin, tuppisuuna oleminen tekee tilanteesta vain jäykemmän. (Baer 2025).

4.3 Yhteenveto haastattelun tuloksista

Tässä luvussa vedän yhteen haastatteluiden keskeiset asiat, millaiset asiat näyttelijän huomioimisesta nousivat esille, millaisia kokemuksia haastateltavilla oli ja mitä eroja haastateltavien välillä oli.

Nappimikitys koetaan pääosin luontevana ja osana kuvausten kulkua, kun tilanteessa on läsnä, kunnioittava ja selkeä. Yhteistä näyttelijöiden puheessa oli ajatus siitä, ettei mikitys ole vain tekninen suoritus. Mikittäjän ja näyttelijän välinen luottamus on tärkeä, osa näyttelijöistä kokee nappimikitystilanteet välillä myös inhottavina, mikä ei ikinä ole hyvä asia. Osa näyttelijöistä painottaa mikitystilanteen olevan osa rutiinia. On tärkeä kohdata näyttelijä ensisijaisesti ihmisenä, eikä vain äänilähteenä. Onnistuneet mikitystilanteet ovat rutiininomaisia, ennakoituja ja informoituja. Näyttelijän huomioiminen näkyy käytännön tekoina, esimerkiksi niin, ettei mikitys tule yllätyksenä, tai rauhallisen paikan ja asenteen kautta. On tärkeää esittäytyä, kertoa mitä tehdään ja tarjota vaihtoehtoja näyttelijälle. Osa korostaa nuorten ja kokemattomimpien näyttelijöiden tukemista ja osa ammattiin kuuluvaa rutiinia, mutta yhteistä on ajatus tilannetajusta ja herkkyyden merkityksestä, mitä arempi tilanne, sitä tärkeämpää on hienovaraisuus ja yhteistyö. Onnistunut mikitys ei ole vain teknisesti toimiva lopputulos, vaan turvallinen ja etukäteen suunniteltu prosessi.

Vuorovaikutus on yksi keskeisimmistä tekijöistä näyttelijän huomioimisen kannalta. Mikittäjän on osattava lukea tilannetta, osa näyttelijöistä haluaa jutella ja keventää tunnelmaa, kun taas osa tarvitsee hiljaisuutta ja keskittymistä, ja se vaihtelee aina eri tilanteiden mukaan. Huumorin ja vitsien kautta voi keventää tunnelmaa, mutta on tiedostettava, mikä on sopivaa, koska tilanne on hyvin sensitiivinen. Myös pienet eleet kuten kylmien käsien lämmitys ennen mikrofonin laittoa rakentavat tunnetta siitä, että näyttelijästä välitetään. Eroja nähdään siinä,

kuinka paljon selittämistä kukakin näyttelijä toivoo. Toiset kaipaavat tarkkaa sanallistamista, kun taas toiset kokevat liiallisen puheen turhana. Mieluummin puhuu ja kertoo liikaa nappimikityksen vaiheista, kun loukkaa toisen omaa tilaa ilman kommunikaatiota. Vuorovaikutuksen laatu, ei määrä, on olennaista. Ammatillisuus näkyy siinä, että mikittäjä mukauttaa toimintaansa näyttelijän tarpeiden mukaan ja tekee mikityksestä mahdollisimman vaivattoman osan työprosessia. Yksi haastateltavista nostaa myös koulutuksen tärkeyden, kuinka tärkeää mikityks ja vuorovaikutus mikitystilanteessa olisi hyvä sisällyttää opintoihin.

Näyttelijän kohtaamisessa korostuu yksilöllisyys. Haastateltavat painottavat sitä, että ihmiset ja rajat ovat erilaisia, toiset haluavat hoitaa mikityksen nopeasti paikasta riippumatta ja toiset kaipaavat enemmän aikaa, selitystä ja tilaa. Yhteistä turvallisuuden luomiseksi on mikittäjän sosiaalinen lukutaito ja kyky kysyä. Eroja on siinä, kuinka paljon kukin toivoo sanallista kuvailua ja ohjausta, mutta kaikki korostavat jonkinlaista ennakkointia ja selkeyttä. Lisäksi on hyvä tarjota vaihtoehtoja esimerkiksi siinä, haluaako näyttelijä laittaa itse mikrofonin vai ei. Hyvä kohtaaminen yhdistää reippauden, luonnollisen otteen mikitykseen ja mahdollisuuden näyttelijälle vaikuttaa omaa kehoa koskevista asioista. Pitää arvostaa mikittäjänä työtään, eikä olla liian anteeksipyyteleväinen, se voi olla myös raskasta näyttelijöille.

Kiire ja aikapaineet tulevat esiin lähes kaikkien haastateltavien puheessa. Yleistä on se, että mikityks tehdään kiireessä, eikä sille ole aikaa. Osa suhtautuu kiireeseen todella käytännönläheisesti ja sopeutuvasti, kun taas toiset ottavat sen kuormittavampana. Radiopuhelimesta kuuluva hoputus ja tiukka rytmi lisäävät stressiä ja se saattaa tarttua näyttelijään. Hermostuneisuus voi pahimmassa tapauksessa häiritä näyttelijän työtä, että turvallisuuden tunnetta. Mikittäjän rauhallisuus ja ennakkointi on avainasemassa.

Läheisyyskoreografien haastattelu syvensi ja antoi ymmärrystä siitä, miten näyttelijää voidaan huomioida mikitystilanteessa. Ennakointi, informointi ja turvallisuus ovat tärkeitä. Se, ettei mikitystä tehdä yllättäen, vaan siitä kerrotaan etukäteen, selitetään miksi ja mitä se käytännössä tarkoittaa. Informoitu lähestyminen on hyvä toimintatapa ja on hyvä muistaa kehon koskemattomuuteen liittyviä konkreettisia rajoja ja ohjeita. Yhdistävänä asiana on se, että mikityks ei perustu

pelkkään luvan kysymiseen, vaan johdonmukaisuuteen ja läpinäkyvyyteen, jossa näyttelijä ei joudu yllätetyksi ja saa mahdollisuuksien mukaan vaikuttaa toteutustapaan.

Nappimikitys on osa laajempaa yhteistyöverkostoa, hyvä lopputulos syntyy, kun puku, ääni ja näyttelijä toimivat yhdessä, eivätkä erikseen. Ennakkosuunnittelu esimerkiksi lähettimen sijoituksen ja vaatemateriaalien huomioiminen vähentää myöhempää säätöä ja epämiellyttäviä tilanteita näyttelijälle. Vuorovaikutus ja toisten arvostaminen estävät tilanteet, joissa yhteistyö ei toimi. Mikitys vaatii laajasti yhteistyötä, ei vain teknistä osaamista. Vaikka opinnäytetyön aiheena on nappimikitys ja näyttelijän kohtaaminen, on pukuosaston kanssa työskentely todella tärkeä osa mikitystä. Olisi hyvä, että pukusuunnittelijoille mainittaisiin koulutuksen aikana mikityksestä, ja miten se käytännössä olisi hyvä ottaa huomioon, samalla tavalla kuin äänisuunnittelijoiden opetukseen olisi hyvä lisätä nappimikityksen opetuksen yhteyteen puvustuksen asioita. Sirénin (2025) mielestä olisi hyvä, jos mikityksen opetuksen yhteydessä käytäisiin läpi eri vaatemateriaaleja, ja miten niitä olisi hyvä kohdella. (Sirén 2025.)

Opiskelijoiden ei tarvitse osata valmiiksi kaikkea, kunhan on motivoitunut, avoin ja valmis oppimaan. On lupa harjoitella, ja aina saa ja kannattaa kysyä kysymyksiä. Tekniset asiat voi oppia, rauhallisuus, selkeys, tilannetaju ja kyky pyytää apua ovat keskeisimmät taidot. Nappimikitys on ennen kaikkea yhteistyötä.

5 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tarkastella nappimikitystä sekä teknisenä työvaiheena että ihmisten välisenä vuorovaikutustilanteena kotimaisessa fiktiotuotannossa. Lähtökohtana oli ajatus siitä, että nappimikitys ei ole vain tekninen suoritus, vaan osa näyttelijän ammatillista kohtaamista ja laajempaa työryhmän yhteistyötä. Haastatteluiden ja oman työkokemukseni perusteella tämä tavoite toteutui, työ osoittaa, että teknisesti moitteeton mikitys ei yksin riitä, vaan tilanteen sujuvuus ja turvallisuus rakentuvat erityisesti näyttelijän kohtaamisen, tilannetaujan ja selkeän kommunikaation varaan.

Tulokset osoittivat, että nappimikitys koetaan useimmiten luontevana ja rutiininomaisena osana kuvauksia, kun mikittäjän toiminta on ennakoivaa, informoivaa ja kunnioittavaa. Luottamusta rakentavat avoimuus, johdonmukaisuus, rajojen kunnioittaminen ja vastuunotto. Ne näkyvät konkreettisesti mikityshetkessä esimerkiksi siten, että mikittäjä sanoittaa tekemistään, antaa näyttelijälle mahdollisuuden vaikuttaa ja reagoi tilanteisiin herkästi. Samalla haastattelut toivat esiin myös epäonnistuneita ja epämiellyttäviksikin koettuja tilanteita, joissa kommunikatio puuttui ja näyttelijä koki olevansa vain teknisen toimenpiteen kohde, ei tasavertainen kollega. Nämä kokemukset korostavat, ettei pelkkä tekninen osaaminen riitä takaamaan eettisesti kestäväää ja ammattimaista työskentelyä.

Puolistrukturoitu haastattelumenetelmä mahdollisti sen, että eri ammattiryhmien kokemukset ja näkökulmat nousivat esiin luontevasti. Haastattelutekstien tarkistaminen jokaisella osallistujalla lisäsi aineiston avoimuutta ja eettisyyttä, ja antoi haastateltaville mahdollisuuden korjata mahdollisia väärinymmärryksiä. Rajoitteena voidaan pitää sitä, että osa haastateltavista oli omia työkavereita, mikä on voinut vaikuttaa puheen sävyyn tai rohkeuteen kertoa kriittisiä asioita. Tätä tasapainottaa kuitenkin se, että mukana oli myös ennalta tuntemattomia haastateltavia.

Eettiset näkökulmat ovat läsnä sekä tutkimusprosessissa että itse aiheessa. Haastattelut perustuivat kirjallisiin suostumuksiin, aineistoa käsiteltiin luottamuk-

sellisesti ja tallenteet haastatteluista hävitetään opinnäytetyön valmistuttua. Olen-
naista on kuitenkin se, miten mikitystilanteen eettisyys ymmärretään käytän-
nössä. Näyttelijän kehoon ja henkilökohtaiseen tilaan meneminen mikitystilanteessa edellyttää aina selkeää kommunikaatiota, suostumusta ja mahdollisuutta kieltäytyä ja ehdottaa vaihtoehtoisia tapoja. Työn myötä oma ammatillinen ymmärrykseni nappimikitykseen on syventynyt ja olen tunnistanut aiempaa selkeämmin, miten vahvasti tekninen ja vuorovaikutuksellinen osaaminen kietoutuvat toisiinsa ääniassistentin työssä. Tekniikkaa voi harjoitella ja toistaa, mutta luottamuksen rakentaminen, tilanneherkkyys ja rohkeus kysyä ovat taitoja, joita on hyvä vaalia tietoisesti. Työ on auttanut tarkastelemaan myös omia toimintatapojani kriittisesti ja huomioimaan erityisesti toiminnan sanoittamisen ja vuorovaikutuksen merkityksen. On tärkeää ääniassistentin ja mikittäjän asemassa valmistautua kuvauspäiviin, jotta nappimikityks on sujuvaa.

Pukuosaston merkitys nousi selvästi esiin nappimikityksen kannalta. Yhteistyö pukusuunnittelijan ja puvustajien kanssa vaikuttaa suoraan siihen, miten mikrofonit voidaan teknisesti piilottaa ja kuinka mukava olo näyttelijällä on mikitystilanteessa. Nappimikityks ei siis ole irrallinen yksinäinen työtehtävä, vaan se on yhteistyötä.

Opinnäytetyö osoittaa, että nappimikityksen opetukseen olisi syytä panostaa nykyistä enemmän sekä tekniseltä että sosiaaliselta kannalta. Äänisuunnittelijan koulutuksen yhteyteen olisi perusteltua sisällyttää nappimikityksen opetusta, jossa käsitellään nappimikkejä, piilotustaktiikoita ja eri vaatamateriaaleja ja niiden mikitystä. Tulisi myös korostaa vuorovaikutus- ja eettisiä taitoja nappimikitystilanteessa.

Mahdollisia jatkotutkimusaiheita ovat esimerkiksi ääniryhmän roolien ja nappimikityskäytäntöjen vertailu kotimaisissa ja ulkomaisissa tuotannoissa, tai miten nappimikityks eroaa fiktiotuotannosta esimerkiksi dokumentti- tai realitytuotannossa. Myös laajempi näkemys ääniassistentin roolista voisi olla hyvä, sillä ääniassistentti tekee yhteistyötä lähes joka osaston kanssa.

Yhteenvetona voidaan todeta, että ammattimainen nappimikityks on yhtä aikaa teknisten ratkaisujen hallintaa ja hienovaraista inhimillistä kohtaamista. Nämä

luovat turvallisen ja sujuvan työskentely-ympäristön, jossa sekä äänenlaatu, että näyttelijän kokemus voisivat olla mahdollisimman hyvät. Vaikka mikitys on usein yhden henkilön vastuulla, se toteutuu aina yhteistyössä monen osaston kanssa, mikä tekee ääniassistentin roolista monipuolisen ja keskeisen osan fiktiotuotannon kokonaisuutta ajatellen.

LÄHTEET

DeGuzman, K. 2024. What is a Boom Operator in Film — Role Explained. StudioBinder. 31.12.2024. Verkkosivu. Viitattu 12.11.2025. <https://www.studiobinder.com/blog/what-is-a-boom-operator-in-film-job-description/>

Gear4music. 2003-2025. Lavalier-mikrofonit. Verkkosivu. Viitattu 14.11.2025. <https://www.gear4music.fi/fi/PA-laitteet/Laulu-mikrofonit/Lavalier>

Günther, K & Hasanen, K. 2021. Johdanto: tutkimuksen kulku. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>>. Verkkosivu. Viitattu 30.10.2025. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-prosessi/tutkimuksen-kulku/>

Hintikka, M. 2025. Tähtitehdas, Podme ja Solar Films. Jakso 5. Jokinen ja Kosonen. Podcast tallenne, Podme. Julkaistu 21.10.2025. Viitattu 21.10.2025. <https://podme.com/fi/jakso/9592615/>

Honkonen, M. 2022. Tällaisia töitä tekevät grippi, best boy ja gafferi. Journalisti 10.5.2022. SET ry. Verkkosivu. Viitattu 12.11.2025. <https://journalisti.fi/artikkelit/2022/05/tallaisia-toita-tekevat-grippi-best-boy-ja-gafferi/>

Hyvärinen, M., Suoninen, E. & Vuori, J. 2021. Strukturoitu, puolistrukturoitu vai vähän strukturoitu? Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>>. Verkkosivu. Viitattu 11.11.2025. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/haastattelut/-Strukturoitu-puolistrukturoitu-vai-vahan-strukturoitu>

Kench, S. 2024. Ultimate Guide to Film Crew Positions (Jobs & Duties Explained). StudioBinder. 18.12.2024. Verkkosivu. Viitattu 12.11.2025. <https://www.studiobinder.com/blog/film-crew-positions/>

Kench, S. 2020. What is a Lavalier Microphone and How Do They Work. StudioBinder. 3.8.2020. Verkkosivu. Viitattu 12.11.2025. <https://www.studiobinder.com/blog/what-is-a-lavalier-microphone-definition/>

Kivi, E. 2012. Kuinka kuvat puhuvat: Elokuvaäänen pidempi oppimäärä. Helsinki: Books on Demand.

Kotkaniemi, S. 2020. Ohjeistus intiimikohtauksen tekemiseen kameratyöskentelyssä. Suomen elokuvasäätiö. <https://ses.fi/wp-content/uploads/2020/10/Ohjeistus-intiimikohtausten-tekemiseen-kameratyoskentelyssa.pdf>

Korpinen, P. 2005. Puheen äänittäminen, rintakehän resonanssi. Äänipää. Verkkosivu. Viitattu 4.11.2025. [https://webpages.tuni.fi/aanipaa/aanit_1.htm -mozTocId527922](https://webpages.tuni.fi/aanipaa/aanit_1.htm-mozTocId527922)

Korpinen, P & Kenttämies, J. 2006. Mikrofonit, langattomat mikrofonit. Äänipää. Verkkosivu. Viitattu 4.11.2025. [https://webpages.tuni.fi/aanipaa/analog_2.htm - mozToCId677812](https://webpages.tuni.fi/aanipaa/analog_2.htm-mozToCId677812)

Laaksonen, J. 2013. Äänityön kivijalka. 2. uudistettu painos. Idemco Oy, Riffi-julkaisut.

Lähdesmäki, T., Hurme, P., Koskimaa, R., Mikkola, L. & Himberg, T. 2009. Menetelmäpolkuja humanisteille. Jyväskylän yliopisto, humanistinen tiedekunta. Verkkosivu. Viitattu 30.10.2025. <https://sites.app.jyu.fi/mehu/fi/menetelma-polku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>

Maunder, P. 2022. Lavalier or boom microphones? We ask the professionals. Production expert. Verkkosivu. Viitattu 4.11.2025. <https://www.production-expert.com/production-expert-1/lavalier-or-boom-microphones-we-ask-the-professionals>

Paloposki, L. 2014. Mikrofonin suuntakuvio luo etäisyysvaikutelmaa ääneen. Riffi-julkaisut. 6.4.2014. Viitattu 14.11.2025. <https://riffi.fi/artikkelit/toimituksen-tietolaari/mikrofonin-suuntakuvio-luo-etaisyysvaikutelmaa-aaneen>

Rode. 24.8.2015. Lavalier Mounting: Best Practicesit. Verkkosivu. Viitattu 14.11.2025. https://rode.com/en-us/about/news-info/lavalier-mounting-best-practices?srsId=AfmBOopsrqmDKUKNVuelg_zxk8XXGjCB8-qSJJ2-6Uj8Sxe9pjhK4VL_&utm_source=chatgpt.com

Romero, R. 2023. Bess avautuu kokemastaan ahdistelusta tv-kuvauksissa: "Sanoin heti, että älä koske". MTV Uutiset 8.12.2023. Viitattu 2.11.2025. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/bess-avautuu-kokemastaan-ahdistelusta-tv-kuvauksissa-sanoin-heti-etta-ala-koske/8835104>

Sampayo, F. 2025. Mastering Lavalier Mics: Placement, Audio Levels & Top Tips. DesignLab by Schaller. 21.4.2025. Verkkosivu. Viitattu 14.11.2025. <https://schallertech.com/en/lavalier-or-lapel-microphones/>

Scandinavian photo. 2024. Nappimikrofonit. Verkkosivu. Viitattu 28.10.2025. <https://www.scandinavianphoto.fi/aani/mikrofonit/nappimikrofonit>

Scandinavian photo. 2024. Haulikkomikrofonit. Verkkosivu. Viitattu 30.10.2025. <https://www.scandinavianphoto.fi/aani/mikrofonit/haulikkomikrofonit>

Thomann. Lapel Microphones. Verkkosivu. Viitattu 14.11.2025. https://www.thomannmusic.com/microphones_lavalier_microphones.html

Tieteen termipankki. 2025. Kirjallisuuden tutkimus: fiktio. Verkkosivu. Viitattu 30.10.2025. <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:fiktio>

Haastattelut:

Baer, R. Näyttelijä. 2025. Haastattelu 21.10.2025. Haastattelija Huopainen, J. Litteroitu.

Heinonen, S. Läheisyyskoreografi. 2025. Haastattelu 17.6.2025. Haastattelija Huopainen, J. Litteroitu.

Kokander, J. Näyttelijä. 2025. Haastattelu 2.10.2025. Haastattelija Huopainen, J. Litteroitu.

Niemi, A. Näyttelijä ja läheisyyskoreografi. 2025. Haastattelu 9.10.2025. Haastattelija Huopainen, J. Litteroitu.

Ritala, E. Näyttelijä. 2025. Haastattelu 13.10.2025. Haastattelija Huopainen, J. Litteroitu.

Rickman, P. Läheisyyskoreografi. 2025. Haastattelu 30.10.2025. Haastattelija Huopainen, J. Litteroitu.

Sirén, M. Pukusuunnittelija. 2025. Haastattelu 15.10.2025. Haastattelija Huopainen, J. Litteroitu.

Kuvalähteet

KUVA 1. Kuvakaappaus. DPA. n.d. Verkkosivu. Viitattu 12.11.2025.
<https://www.dpamicrophones.com/microphones/lavalier/4060?variant=32>

KUVAT 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 10., 11., 12. Huopainen, J. 2024.

KUVA 9. Kuvakaappaus. URSA Straps. n.d. Verkkosivu. Viitattu 5.11.2025.
<https://ursastraps.com/products/chest-strap>

LIITTEET

Liite 1. Haastattelukysymykset

Kysymysrunko näyttelijän haastatteluun

- Millaisia kokemuksia sinulla on nappimikitystilanteista?
- Kerro näyttelijän näkökulmasta, miten mikitys vaikuttaa työhösi? Koetko mikitysvaiheen häiritseväksi?
- Mikä on paras kokemuksesi nappimikitystilanteesta ja miksi se onnistui erityisen hyvin?
- Mikä on hankalin/epämiellyttävvin kokemuksesi?
- Miten toimit, jos jokin tilanne on epämiellyttävä?
- Koetko, että kiire ja ympäristö vaikuttaa siihen, millainen nappimikitystilanne on? Jos mikitykselle ei ole omaa tilaa tai aikaa.
- Mitä mieltä olet siitä, jos mikittäjä juttelee ja kertoo koko ajan mitä tekee, millainen vuorovaikutus toimii mikitystilanteessa mielestäsi parhaiten?
- Haluaisitko mielummin kiinnittää nappimikin itse ohjeiden avulla?
- Mitä haluaisit, että mikittäjät ymmärtäisivät näyttelijän työstä? Tai siitä milaista on olla mikitettävänä.
- Millainen toiminta mikittäjältä lisää luottamustasi mikitystilanteessa?
- Mitkä seikat saavat sinut kokemaan, että sinua kohdellaan ammattimaisesti ja kunnioittavasti?
- Millaisia parannuksia ehdottaisit mikitystilanteissa?
- Miten oma kokemuksesi on muuttanut suhtautumistasi mikitykseen? Muistatko millaisia mikitystilanteet olivat ensimmäisillä kerroilla?
- Mitä neuvoja antaisit opiskelijalle, joka opettelee nappimikitystä ja näyttelijän kohtaamista?
- Tuleeko sinulla muuta mieleen opinnäytetyöaiheestani, tai mitä haluaisit sanoa minun mikityksistäni?

Kysymysrunko läheisyyskoreografin haastatteluun

- Miten näyttelijää pitäisi lähestyä oikeaoppisesti?
- Miten näyttelijää olisi hyvä ohjata nappimikitystilanteessa?
- Miten saa luotua luottamuksen näyttelijän kanssa?
- Miten kohdata näyttelijä eettisesti ja missä menee kosketuksen raja?
- Millaisia kokemuksia sinulla on läheisyyskoreografina nappimikitystilanteista?
- Kerro läheisyyskoreografin näkökulmasta, mikä olisi esimerkillinen nappimikitystilanne.
- Millaisia neuvoja sinulla olisi opiskelijalle, joka opettelee nappimikitystä ja näyttelijän kohtaamista?
- Tuleeko sinulle muuta mieleen opinnäytetyöaiheestani?

Kysymysrunko pukusuunnittelijan haastatteluun

- Millaisia kokemuksia sinulla on nappimikitystilanteista?
- Mitä puvustajana toivoisit, että mikittäjät ottaisivat huomioon?
- Miten fiktion kuvauksissa puvustajan ja mikittäjän yhteistyö toimii hyvin/huonosti?
- Miten näyttelijä otetaan huomioon puvustus/mikitys tilanteessa kiireen keskellä?
- Millaisia haasteita mikitys tuo pukusuunnitteluun ja puvustukseen? Joustuuko sitä miettimään etukäteen?
- Miten varmistetaan, että mikitys ei vahingoita pukuja?
- Millaista yhteistyötä ja keskusteluja puku ja ääni käy ennen kuvauksia? Pitäisikö yhteistyön ja valmistelun olla tiiviimpää ennen kuvauksia?
- Millaisia neuvoja sinulla olisi opiskelijalle, joka opettelee nappimikitystä ja näyttelijän kohtaamista, ja yhteistyötä puvun kanssa?
- Tuleeko sinulle muuta mieleen opinnäytetyöaiheestani?